

Petak, 1. jul 2005.
Svedok Božidar Delić
Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak 9.00 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs (Nice), vidim da imate nešto da kažete.

TUŽILAC NAJS: Tri vrlo kratke stvari. Pretresno veće je juče poslednje objavilo da će da donese odluku o prihvatljivosti dokumenata uz eventualne prigovore koje treba razmotriti. Ja nemam nikakvih prigovore, iako ću možda svedoku da postavljam pitanja o izvorima obaveštajnih materijala i o tome zašto nismo dobili originalne materijale. Zavisno od njegovih odgovora, ja ću možda kasnije da imam neke dodatne argumente da iznesem. Dakle, za sada nemam, osim ovoga šta sam rekao, nikakvih prigovora za uvrštenje. Druga stvar koju bih radije rekao sada nego kasnije ... Dobili smo neformalno, a vi ćete verovatno da dobijete i formalno ažuriranu listu svedoka za optuženog. Sledeća tri svedoka obuhvataju jednog za koga smo dobili obaveštenje i nalazi se na listi po Pravilu 65ter, ali još dva svedoka, koji se nalaze na listi svedoka optuženog, tamo se nalaze obeleženi pseudonimom. Prema tome, materijali po Pravilu 65ter nisu do sada bili ni od kakve vrednosti za nas. Mi smo tek juče dobili njihova imena. Budući da smo njihova imena dobili tako kasno i da više nismo dobili nikakve dodatne informacije po Pravilu 65ter, to nam čini obavljanje našeg posla izuzetno teškim. Nije pruženo nikakvo objašnjenje zašto su ta imena dostavljena tako kasno i možda će Pretresno veće želeti da se o tome raspita. Mi primećujemo da su se

već mesecima izvodile pripreme da se pozove jedan drugi svedok, Bulatović i mi smo očekivali da će on da dođe i dobijali smo dokumente za njega, ali u manjem obimu nego što smo očekivali. Zašto ja to sada kažem? Zato jer bi meni bilo od velike pomoći kada bih mogao da napustim sudnicu danas u 13.30. Ukoliko će da se nastavi sa glavnim ispitivanjem, a pretpostavljam da hoće, ja ću, naravno, nekoga da ostavim ovde ko će da sluša glavno ispitivanje i da pravi beleške, osim ukoliko ne smatrate da možemo da završimo sa radom u 13.30. U vezi s tim, sve je, naravno, u rukama Suda.

SUDIJA ROBINSON: Mislimo da bi neko trebalo da bude ovde umesto vas.

TUŽILAC NAJS: Budući da sam video da će možda da dođe do proceduralnih pitanja pri kraju dana, zato sam, naime, sada ustao kako bismo to sada razrešili.

SUDIJA ROBINSON: Da, vi ste u pravu. Mi ćemo da donesemo odluku o prihvatanju nekih dokumenata svedoka Delića. To su dokumenti o kojima je govoreno u svedočenju, ali u vezi sa kojima nije postavljen nikakav zahtev za uvrštenje u spis. Dakle, moram prvo da kažem da se to odnosi na tabulatore dokaznog predmeta D300. Tabulatori tog dokaznog predmeta za koji smo dobili prevod uvrštavaju se u spis. Tabulatori za koje nismo dobili prevode oznašavaju se za identifikaciju sve dok ne dođu prevodi, nakon čega će Pretresno veće da izda dalji nalog u vezi s tim tabulatorima. To su tabulatori od 64 do 92, 204, 216, od 251 do 253, 256, od 258 do 260, od 292 do 295, od 297 do 340 i od 343 do 358. Tužilaštvo se ovim obaveštava da može u vezi sa tim dokumentima da iznese opservacije koje želi, ali, koliko sam shvatio, nemate ništa da kažete.

TUŽILAC NAJS: Ne, ništa osim onoga što će možda da iskrсне u unakrsnom ispitivanju.

SUDIJA ROBINSON: U redu, molim da se svedok uvede u sudnicu.

Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Možda je neki nesporazum u pitanju, ali ja sam shvatio da sam za sve tabulatore do sad koji su svi na listi i koji su svi u vašim bajnderima, tražio da se uvedu u spis. Za neke sam tražio grupno, upravo sledeći vašu intervenciju da se ide brže kroz tabulatore, pa sam tako tražio grupno uvođenje u nekoliko navrata grupa tabulatora koji su se odnosili na rad sa Verifikacionom misijom (OSCE Kosovo Verification Mission), tražeći od svedoka da samo brzo prođe kroz njih, ali sve su to valjana dokumenta i smatram da svi predmeti treba da uđu u spis, dakle do 359. do koga smo došli.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Miloševiću, vi ste u pravu. Mi smo ih uvrstili u spis. Vi ste u pravu da ste rekli da ćete se njima pozabaviti grupno i ja sam odobrio takav način rada. Ali odluka koju smo mi sada doneli, njena svrha je takođe ta da se razjasni situacija. Molim da se svedok uvede u sudnicu. Gospodine Miloševiću, moram savim jasno da kažem, mi smo uvrstili sve dokumente u spis za slučaj da je došlo do nekog nesporazuma, ali došlo je do izvesne konfuzije zbog toga što su neki dokumenti bili u grupama, a neki ne. Dakle, mi smo uvrstili sve dokumente, a za identifikaciju označili one koji nisu prevedeni. Možete da počnete, gospodine Miloševiću.

GLAVNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, juče smo stali na dokumentu označenom brojem 359. Molim vas da ga nađete, jer bih hteo u vezi s tim da vam postavim nekoliko pitanja.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pronašao sam, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, ja ću se zadržati na nekoliko elementa ove analize pošto ona prolazi kroz celu ovu operaciju koju ste vi prethodno opisali, pokazali radne karte i rekli šta je ona predstavljala. Dakle, to je analiza aktivnosti snaga pod

vašom komandom od 25. marta do 29. marta 1999. godine kad je dejstvovano po nizu delova teritorije gde su se nalazile terorističke snage. Je li to ta vaša analiza?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U tački 1 ove analize vi navodite, naravno, čitav jedan niz mesta, ja skrećem pažnju na ta mesta što se neka od tih mesta pojavljuju u raznim svedočenjima, pojavljuju se i u optužnici, pa ćemo na njih obratiti pažnju i detaljnije, kasnije, ali vi ovde konstatujete da je ukupno brojno stanje šiptarsko terorističkih snaga: "U toku dejstava, cenimo da je bilo oko 1.500 njihovih snaga". Da li je to ono šta ste vi konstatovali u vašoj analizi?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, takva je naša procena bila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, vi ste imali prema sebi oko 1.500. Onda govorite dalje gde se nalazila komanda, dakle, u selu Retimlje (Reti), uređena kasarna, ambulanta za prihvat 500 ranjenika i tako dalje, a onda, u sledećem pasusu govorite o tome i to je, takođe, pitanje koje želim da vam postavim, vi kažete: "U sklopu organizacije za odbranu karakteristično je da u Retimlju, selo Retimlje, selo Studenčane (Studenqan), selu Opteruša (Opterushe) nije bilo civilnog stanovništva već samo pripadnici šiptarsko terorističkih snaga". To je ono što ste ustanovili.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A onda govorite o tome da "šiptarsko terorističke snage u toku dejstva nisu odbacivale naoružanje i borbenu opremu do odsudnog momenta kada su se presvlačili u civilna odela i pokušavali proboj na pravcu" koji opisujete i tako dalje. Dakle, šta se tu događalo, o čemu se tu radi? Da li možete ovo malo bolje da objasnite?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Već sam juče rekao, znači, da je ovde bilo više jedinica iz moje brigade. Da su postavljene, znači, dve linije blokade. Jedna u zahvatu afsaltnog puta Prizren (Prizren)-Đakovica (Gjakove), a druga, znači, ovde, selo Srbica (Skenderaj),

zatim istočno od Mamuše (Mamushe), Leštane (Leshtan), Trnje (Termje), prema Suvoj Reci (Suhareke). A da su znači dejstva bila sa pravca Amovca, zatim sa pravca Orahovca (Rahovec), Velike Hoče (Hoce e Madhe) i sa pravca Suve Reke, odnosno sela Raštane (Reshtan) radi spajanja ove dve jedinice i radi, znači, okruženja šip-tarsko terorističkih snaga koje se nalaze u ovome rejonu. Rekao sam već da do 27. ujutro to nismo mogli da uradimo zbog toga što su ovde na pravcu sela Studenčane i ovde na pravcu sela Opušteruša pružale, znači, terorističke snage jak otpor, a bile su podržane od strane drugih terorističkih snaga iz rejona Dobrodeljane (Doberdolan), rejona Grab i ovde sa obronaka planine Milanovac. Računamo da su to terorističke snage koje su došle u pomoć iz pravca Mališeva (Malisheve). Tako da nam je trebalo tri dana da se spojimo sa ovim snagama. U toku dejstva koja su počela 25., znači na ovim pravcima, otpor je, prvi otpor na pravcu ovih borbenih grupa, kako vidite ovde na karti, pružen sa linije, ovde, Brestovac (Brestoc), znači Nogovac (Nagafc), Celina (Celine), Velika Kruša (Krushe e Madhe), Mala Kruša (Krushe e Vogel). A na pravcu Suve Reke, znači otpor je odmah pružen, znači, po izlasku iz sela Raštane, znači, već iz sela Studenčane, objekta Grab i na ovome pravcu, naše jedinice toga dana nisu uspele da napreduju samo oko 500 metara. Znači, karakteristično je da je, znači, na ovim pravcima bio izuzetno jak otpor, da su terorističke snage, što je konstatovao i OEBS (OSCE, Organization for Security and Cooperation in Europe) u svojim izveštajima, ovde, znači, utvrdile, znači, svoje položaje u "trećem stepenu". U "trećem stepenu" znači da su potpuno ukopane sa skloništima, znači, zaklonima za stojeći stav, što omogućava, znači, dugotrajno pružanje otpora i vođenje borbe. Što se tiče ovoga pravca, ovde, znači, Velika Kruša-Mala Kruša-Nogovac-Brestovac, tu su, znači, naše snage uspele da negde do 12.00, znači, ovladaju tim objektima, da izađu, znači, iz ovih naseljenih mesta. I u svim tim, znači, dejstvima, znači, nije čak i prilikom prolaska kroz ova sela, znači, nije u njima bilo civilnog stanovništva. Civilno stanovništvo, kao što se vidi ovde i kao što se vidi u ovim, znači, izveštajima, ono je neko uočeno, znači, 25. popodne, odnosno tek 26. i to iza ovih

sela, ovde, u određenim jarugama, znači i potocima. A stanovništvo iz ovih sela Mala Hoča (Hoce e Vogel), Piran (Pirane) i tako dalje, ono je već, znači, verovatno prethodnog dana ili u ranim jutarnjim časovima, otišlo u pravcu Mamuše. U pravcu Mamuše, u stvari, u Mamuši, 28., je bila velika koncentracija stanovništva. Znači, Mamuša verovatno broji oko, tu su pretežno Muslimani, znači, žive, trebalo bi da broji 4.000 do 5.000 ljudi, a to je bilo dvostruko više u odnosu na broj stanovnika, znači, dvostruko više civilnoga ljudstva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li su vaše snage ušle u Mamušu?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: 28. tek. 27., u Mamušu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li je tu bilo sukoba?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ne, u Mamuši nije bilo sukoba, bilo je, znači, zapadno od Mamuše, to su bile već te razbijene grupe od 10 do 15 ljudi i u rejonu Neprebišta (Neprebishte). A u samoj Mamuši nije bilo nikakvih sukoba.

SUDIJA BONOMI: Želim da vas pitam da li je ovo šta ste vi rekli, odgovor na postavljeno pitanje? Ako jeste, ja to onda nisam dobro razumeo. Pitanje se naime odnosilo na jedan pasus u vašoj analizi u kome stoji da šiptarski teroristi nisu odbacivali oružje i borbenu opremu sve do odsudnog trenutka kada su se presvlačili u civilnu odeću i pokušavali tako da se probiju. Dakle, to je bilo pitanje. Jeste li vi uopšte odgovorili na to?

SVEDOK DELIĆ: Ova konstatacija koja je ovde izneta, ja nemam na nju da ništa dodam dalje. To što tu piše, ja stojim iza toga.

SUDIJA BONOMI: Da li sam ja pogrešno shvatio pitanje, gospodine Miloševiću, jer upravo smo potrošili gotovo pet minuta slušajući odgovor koji izgleda nije imao nikave veze s vašim pitanjem. Zar vi onda ne nameravate da postavite neka potpitanja u vezi s tim?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Imalo je itekako veze, jer se u ovom pasusu može zaključiti da je reč bila o vrlo žilavom otporu i general Delić je upravo i objasnio da su borbe trajale dugo, kao što vidite, od 25. do 29., upravo zbog tog žilavog otpora, tako da su oni popustili tek odsudnog momenta kada su potpuno izgubili i on je to objasnio. Generale, ovde vi pišete dalje da “gubitke šiptarsko terorističkih snaga procenjujete na oko 85”.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: To kažem “procenjujemo”. Znači, po izveštajima komandanata, po intenzitetima borbi, procenjujemo na 85, mada su teroristi, kao što su to radili i ranije, znači, izvukli svoje mrtve, većinu svojih mrtvih sa sobom. Kasnije, u dejstvima koja su usledila kasnije, ovde u rejonu Pagaruše (Pagarushe), pronašli smo na jednom mestu 30, ovaj, svežih humki, gde su bili sahranjeni, znači, teroristi. Mi pretpostavljamo da je to iz ovih borbi.

SUDIJA ROBINSON: Koliko je bilo gubitaka na vašoj strani?

SVEDOK DELIĆ: Na našoj strani, što se tiče mojih jedinica, tri mrtva i osam ranjenih. Jedinice MUP-a su, takođe, imale gubitke, ali sad ne mogu sigurno za njih da kažem, mislim da su imali pet mrtvih.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, skrećem vam pažnju da na drugoj strani pri dnu, u srpskom tekstu i piše: “Tokom izvršenja zadataka, u redovima naših snaga poginulo je tri vojnika i ranjeno osam. To je i u ovoj analizi sadržano, ovo što je sad general Delić odgovorio na vaše pitanje.

SUDIJA ROBINSON: Želim da vas pitam, generale, da napravite neko poređenje između vašeg naoružanja i naoružanja OVK (UCK, Ushtria Clirimtare e Kosoves). Možete li da napravite takvo poređenje?

SVEDOK DELIĆ: Da, može se napraviti upoređenje. Što se tiče streljačkog naoružanja, raspolagali smo gotovi sa istovetnim naoružan-

jem. To je, čak, naoružanje iste konstrukcije, sistem "Kalašnjikov" (Kalashnikov), s tim što su kod njih bili, znači, kineskog porekla. I deo najnovijeg koje je prozvedeno u Albaniji (Albania). Što se tiče ostalog naoružanja, snajpersko naoružanje, teroristi su posedovali savremenije i bolje nego što je imala vojska, ručne bacače za protivoklopnu borbu ili te lansere, teroristi su imali, takođe, RPG7, to je kineska varijanta ruskog sistema RPG7, koji je izuzetno, znači, dobar i danas se koristi svugde u svetu. Što se tiče raketnih bacača, oni su imali, znači, nemačke, armbrust (Armbrust), neke ruske varijante, mi smo imali domaće varijante, "zolja", to može da bude neka usporedba, minobacače imali su isto kao i mi, 60 milimetara, 82 milimetara i 120 milimetara. Imali su bestrzajne topove američkog porekla, 76 milimetara koji su, ujedno, znači i bestrzajni topovi, a mogu služiti i kao oruđa za podršku, jer imaju "mesnu spravu". Jedino što nisu imali, nisu imali borbena, znači, vozila.

SUDIJA ROBINSON: Znači, ukoliko ste vi imali neku prednost, onda je ta prednost bila u brojevima, zar ne?

SVEDOK DELIĆ: Prednost nije bila u broju, prednost je bila samo u oklopnim borbenim sredstvima. I, da kažem, u artiljeriji, s tim da artiljerija je selektivno korišćena i ona nije bila velika prednost. Najveća prednost je bio oklop.

SUDIJA BONOMI: Možda postoje neke razlike između ovoga šta je u dokumentu i onoga šta ste vi rekli zbog prevoda, ali čini mi se da u vašem dokumentu stoji da ste vi imali 21 tenk. Jesu li Albanci imali tenkove?

SVEDOK DELIĆ: Pa ja upravo sad govorim da je jedina razlika u tome što oni nisu imali oklop. Tenk je oklop. Znači nisu imali oklopna sredstva.

SUDIJA BONOMI: Zatim se spominju i haubice. Vi ste možda rekli jednu drugu reč, a mislili ste na haubicu? Jesu li oni imali ekvivalent

haubici, onoga šta se u ovom dokumentu zove "haubicom"?

SVEDOK DELIĆ: Nisu imali ekvivalent tog kalibra, ali su imali za podršku. Već sam rekao, naše haubice su 122 milimetara, oni su imali 76 milimetara za podršku, znači, ove američke bestrzajne topove koji imaju domet kada se koriste kao sredstva za podršku, do 7.100 metara.

SUDIJA BONOMI: U sledećoj kategoriji, ovde se spominju 30 milimetarski protivavionski topovi, jesu li oni to imali?

SVEDOK DELIĆ: Ne, oni što se tiče tih sredstava, imali su mitraljeze 12,7 milimetara DŠK i 12,7 milimetara "Browning" (Browning). Ova sredstva koja smi mi imali, oni nisu imali.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

SUDIJA ROBINSON: Drugim rečima, vi ste bili znatno bolje opremljeni nego oni.

SVEDOK DELIĆ: Mi smo bili državna vojska, oni su bili teroristi i pobunjenici, pa normalno je da smo bili opremljeni sa onim šta je naša država mogla da nam obezbedi. Ali smo bili u ljudstvu, znači, što se tiče ljudstva, u tome smo bili, znači, gotovo dvostruko slabiji.

SUDIJA ROBINSON: Mislite na to konkretno područje?

SVEDOK DELIĆ: Poznato je, znači, da se na tom području nalazila samo moja brigada. U to vreme, znači, na početku rata, ona je imala negde oko 3.500 do 4.000, ima ovde u izveštajima ... Znači, imala je brojno stanje od 3.500 do 4.000 ljudi. A na ovoj teritoriji, znači, samo u okolini Suve Reke, bilo je, znači, u rejonu Budakova (Budakove) i u rejonu Studenčana oko 3.000 terorista. A sad ako dodamo ostali deo moje zone, znači, više nego dvostruko su snage terorista imale veće brojno stanje. I ako se tome dodaju još mesne straže po selima koje

su brojale, kako u kom selu, od 30 do 50 ljudi, onda se dođe do jedne cifre da je taj odnos, znači, u broju ljudi, bio znatno u korist terorista.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad sam vas pitao za ovu procenu u pogledu ubijenih gde vi kažete da je oko 85 zbog toga što se u ovim tvrdnjama gospodina Najsa nalaze razni brojevi, koji govore isključivo o nekakvim žrtvama u civilnom stanovništvu, a otprilike su slični, pa vas pitam, generale, da li ste vi imali neka saznanja o žrtvama u civilnom stanovništvu?

SUDIJA ROBINSON: Nemojte još da odgovorite. Gospodine Miloševiću, recite nam prvo gde su ti navodi u optužnici da možemo ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Doći ću na to konkretno. Ja sad imam samo jedan opšti prilaz analizi koji pominje tu cifru. A videćete, na par mesta. Negde se pominje 12, negde se pominje 60, ali doći ćemo i na to, samo na konkretna pitanja. Ali to su, otprilike, cifre koje korespondiraju, samo što se ovde vidi iz ovog izveštaja generala, da se ovde radi o teroristima.

SUDIJA ROBINSON: Dobro, ali ako se bavite konkretnim navodima iz optužnice, onda uvek morate da skrenete našu pažnju na to, kako bismo mi mogli da pogledamo šta tačno piše u optužnici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da, gospodine Robinson (Robinson). Inače pretpostavljam da gospodin Kvon (Kwon) može da vam pomogne da, na primer, dobijete podatke da južnokorejska elitna divizija koja se smatra najbolja u njihovoj vojsci, je ostvarila odnos gubitaka 1:150, a ovde je odnos gubitaka manji od 1:30.

SUDIJA ROBINSON: Sada ste se pozvali i na sudiju Kvona da vam pomogne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja sam predložio da vas informiše, da imate neku predstavu o tome, pošto imam utisak da vas neke brojke čude koje ne bi trebalo da čude. Generale, molim vas da imate u vidu, dakle, ovu analizu, jer možda će biti potrebna i oko nekih konkretnih pitanja, ali da bismo išli što je moguće brže, sada ćemo se pozabaviti mestom Bela Crkva (Bellacerke) koje je, takođe, u opštini Orahovac, da bismo videli šta je vojska radila u Beloj Crkvi. Dakle, vi imate mapu u dokumentu pod brojem 360 ... Pretpostavljam, gospodine Robinson, da ste shvatili da sam tražio da se ova analiza uvrsti u dokazne predmete, pod brojem 359?

(Pretrեսno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Da, biće uvršteno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U dokumentu 360 je mapa Bele Crkve. Šta predstavlja mapa i, molim vas, pojasnite mapu?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Odmah da kažem, znači, ovo je, znači, karta, moja karta odluke, znači koja je nastala u pripremi, znači, za izvršenje ovoga zadatka. Što se tiče ove mape, ova mapa je nastala kasnije, 2002. godine. Nastala je kada je komisija Generalštaba za saradnju s Haškim tribunalom pozvala sve komandante, a uzela, znači, iz optužnice sva mesta koja se pominju, ne samo na mojoj teritoriji, nego širom, znači, Kosova i Metohije, dala ovakve isečke iz karti i tražila, znači, izjave i objašnjenja za svaki pojedinačni događaj. To je bilo negde 2002. godine i početkom 2003. godine. Ova mapa, znači, bliže pojašnjava vremenski rad moje jedinice, to je borbena grupa 2 koja je iz rejonu Đakovice, odnosno iz mesta Babaj Baks (Babaj i Bokes), znači, stigla po zadatku u rejon, znači, Bele Crkve, jer je sa toga pravca trebala, znači, da izvrši blokadu i posle toga krene u napad na terorističke snage 124. brigade. Na mapi se vidi, znači, kolona ove jedinice koja je negde u 4.30 bila ovde u mestu Zrze i vidi se, prikazano, znači, ta jedinica ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Možete li da je stavite na grafoskop, tu mapu kad objašnjavate da može da se vidi, da može da se vidi tačno šta objašnjavate? A, u međuvremenu, dok se stavi na grafoskop, samo recite šta je bila svrha svih tih detaljnih analiza 2002. godine i 2003. godine?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Svrha svih tih analiza je bila, ja ne znam je li to bilo po zahtevu pravnih savetnika, ali mislim da je to bilo po naređenju, ovoga, Generalštaba, da ta komisija koja je u to vreme brojala, da komisija koja je u to vreme brojala oko 40 ljudi, koja je imala više doktora nauka, čak i akademika, da, znači, uz relevantnu dokumentaciju objasni događanja na Kosovu i Metohiji i da, praktično, pozove sve one ljude, znači komandante, komandire jedinica, koji mogu da daju relevantne informacije za mesta koja se navode u optužnici, pa, između ostalog, to su sva ova mesta na koja ćemo naići. To je Bela Crkva, Landovica (Landovice), Zrze (Xrxe), Celina i tako dalje. Ta komisija je početkom 2003. godine, odlukom novog ministra, znači, rasformirana, a to je komisija koja je, inače, dostavljala preko Nacionalnog saveta, ovaj, dokumentaciju za potrebe Tužilaštva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Preko te Komisije, dakle, slala su se dokumenta za potrebe kancelarije gospodina Najsa, je l' tako?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: S tim da, kasnije, u toj komisiji je ostalo samo pet tehničkih lica posle prve polovine 2003. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. U optužnici, u paragrafu 66 pod "B", "tvrdi da je na dan 25. marta 1999. godine ili približno tog datuma" i onda ide te šema "snage SRJ i Srbije opkolile su i napale selo Bela Crkva u opštini Orahovac". To piše, a onda ćemo ići dalje po tome što je. Generale, vi ste ovu mapu sada objasnili, a 18.

decembra 2002. godine dali ste izjavu komisiji koju smo maločas spomenuli, ta se izjava nalazi u dokumentu 361 i odnosi se na saznanja o navodnim zločinima u selu Bela Crkva. I tu ste izjavu vi potpisali. Recite nešto o toj izjavi, generale.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ja sam, znači, toga 25. došao i prošao sam kroz Belu Crkvu. Prošao sam kroz Belu Crkvu, jer sam krenuo negde posle 4.00, znači ujutru, oko, možda, 4.30, znači, pravcem Prizren, znači Prizren-Landovica-Pirane-Zrze i ovde, u izjavi se kaže oko 5.10, tu negde oko 5.00 sam prošao kroz Belu Crkvu, tu sam uočio ovu svoju jedinicu koja je pristigla iz Đekovice i ona je prolazila već kroz Belu Crkvu, a ja sam odmah posle toga produžio za Orahovac i iz Orahovca sam, znači, produžio prema Velikoj Kruši, prema Velikoj Hoči i ovde na, došao sam na svoje komandno mesto. To je objekat iznad Velike Hoče, to je objekat Krasta i to je na ovoj karti se ovde vidi. Mojom odlukom, znači, Bela Crkva nije obuhvaćena, znači i nije ušla u liniju blokade. Zbog toga što je moja procena bila da u Beloj Crkvi nema terorista. To ne znači da iz Bele Crkve nema terorista, ali da su se oni nalazili na drugim lokacijama. Zbog toga, to je dato, znači i na ovoj ovde karti, znači, Bela Crkva, a tu se nalazio, znači i jedan punkt policije odnosno stalno odeljenje policije, bilo je ovde, znači, znači u mestu Zrze, a ovde kod Bele Crkve, bio je, znači, punkt policije. Tako da je sasvim bezbedno moglo da se dođe do Bele Crkve i da se produži dalje. Moja jedinica, a i jedinice policije koje su došle, znači, nešto ranije, prošle su kroz Belu Crkvu. Selo je bilo i kad sam ja prolazio potpuno mirno. Nije odavalo utisak, znači, da, verovatno se i stanovništvo nalazilo, znači, u njemu, jedino kažem taj, ponegde se čuo lavež pasa pošto je vojska prolazila kroz selo. Ali vojska je prolazila, ne u borbenom stroju, nego sa vozilima i vojska se razvila, znači, posle Bele Crkve. Ovde se vidi, znači, da je vojska razvijena, takođe i policijske jedinice da su razvijene, ali iza sela Bela Crkva, jer u selu Bela Crkva, znači, na vojsku niko nije ispalio ni jedan metak, niti je vojska imala potrebe da nekome odgovara na vatru. Znači, prošla je u marševskoj koloni.

SUDIJA BONOMI: Generale, da li se Bela Crkva nalazi na ovoj velikoj karti?

SVEDOK DELIĆ: Nalazi se na velikoj karti.

SUDIJA BONOMI: A zašto se onda koristite ovom drugom kartom? Koja je svrha toga?

SVEDOK DELIĆ: Pazite, ovo je karta odluke. Ova karta je napravljena, znači, dva dana pre nego što su počela dejstva.

SUDIJA BONOMI: Da, ali to je ona karta koja je nama bitna, kako bismo istražili ono šta se desilo, zar ne? Na toj karti vidimo da Bela Crkva nije uključivala ona područja koja je trebalo pregledati.

SVEDOK DELIĆ: Pa to vam i govorim. Znači, to se vidi na toj karti ...

SUDIJA BONOMI: Da, ali ovo mi sad skreće pažnju, jer ja pokušavam da sve to sada stavim u opštu sliku. Koji je broj dokaznog predmeta ove karte koja se nalazi na stalku, da li znate?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Evo, ja ću vam reći. To je 360. I to je detaljna karta, to je detaljni izvadak, krupnije razmere od ove koja je na velikoj karti.

SVEDOK DELIĆ: Zašto ova mala karta? Zbog toga što su nam ...

SUDIJA KVON: Oprostite, karta na stalku, velika karta je 359, u stvari, ne, izvinjavam se, 358, a karta koja je sada na grafoskopu je 360.

SVEDOK DELIĆ: Znači, od nas je traženo da, jer, znači, ta komisija, ekspertski tim je posedovao ovu kartu, ali ova karta je, znači, karta kompletne, znači, te operacije i dejstva. Ovo je karta krupnije razmere. Oni su tražili da na ovoj karti prikazemo, znači, dejstvo jedinica, jer, znači, ovo je bilo kako je bilo zamišljeno da se dejstvo odvija, znači, pre dejstva, a oni su nam tražili da na ovoj karti objasnimo kako se stvarno na dan izvođenja nešto dešavalo. I videćete i

u drugim ovim kartama gde se tražilo da po vremenu, kakvo je stanje bilo u 6.00, recimo u 12.00 i u 18.00, što iz ove karte, ovde se samo može videti, znači, zamisao, početni raspored snaga i kako je zamišljeno da se dejstva odvijaju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovaj drugi mikrofoni se sam isključio pa se nadam de će moći da mi ga uključe ponovo. Generale ... Da sad je uključen ponovo. Vi ste meločas objasnili, a to piše i u ovoj vašoj izjavi koju ste dali komisiji za saradnju, da je vojska prošla marševskom kolonom, da tu nije bilo nikakvih borbi. A onda u drugom pasusu vaše izjave koja ukupno ima ta dva pasusa kažete da ste ponovo tražili objašnjenja kad vam je postavljen ovaj zadatak, da se tačno ustanovi šta je bilo i ponovo dobili da u Beloj Crkvi nije bilo nikakvih problema, da su prošli kroz selo putem i da u selu nije ispaljen ni jedan metak. Dakle, iz svih tih vaših saznanja, ovde je reč o vašoj jedinici ...

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... ovo šta piše u paragrafu 66 pod "B" optužnice da je "na dana 25. marta ili približno toga datuma, da su snage SRJ i Srbije napale, opkolile i napale selo Bela Crkva", je li to tačno ili nije?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Apsolutno nije tačno. Bela Crkva, vidi se i sa karte, nikada nije bila opkoljena. Moja jedinica je u Beloj Crkvi bila samo 25., znači, marta. Posle toga je produžila dejstva na drugim pravcima. Ja sam kroz Belu Crkvu prolazio i sledećih dana, i to piše u izjavi, sve do 4. aprila. Svakoga dana sam prošao, to nije kroz sredinu sela, ali sam prošao kroz Belu Crkvu prema Orahovcu i dalje, kasnije, prema Mališevu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste i tih narednih dana zapazili bilo kakve promene tamo ili bilo šta da se dešavalo u Beloj Crkvi?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Što se mene tiče, znači, sasvim je bilo, mislim, normalno sam prošao kao i prvog dana, ništa primetio

nisam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A ko je pukovnik Vlatko Vuković, generale?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pukovnik Vlatko Vuković je moj komandant drugog motorizovanog bataljona iz Đakovice. On je komandovao borbenom grupom 2, to je ova borbeno grupa koja je obeležene, znači, na dva mesta. To je upravo borbeno grupa koja je jedina od moje, znači, brigade prošla kroz ovo naseljeno mesto.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde, takođe, postoji njegova izjava u dokumentu 362. Dakle, to je izjava komandanta jedinice iz vašeg sastava koja je direktno prošla kroz mesto.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, traženo je da svi komandanti borbenih grupa, ovde ih je bilo, znači, do borbeno grupe 7, daju svoje izjave i oni su u neka dva meseca te 2002. godine, znači, dali izjave. A što se tiče Vukovića, pošto je na njegovom pravcu, znači, Bela Crkva i Celina, onda su i svi njegovi komandiri četa, takođe, dali izjave.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde on kaže u pretposlednjem pasusu svoje izjave: "Nije vršen pretres sela Bela Crkva". Takođe izvešten je da je u selu mirno, "da je čelno osiguranje raspoređeno na izlazu iz sela sa istočne strane, borbeno grupa 2 je prošla kroz selo u vozilima od 5.00 do 5.30, nisam primetio civilno stanovništvo. niti je bilo dejstava u selu..."

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: To je bilo potpuno sa našim, saglasno našoj proceni, našima očekivanjima, da u selu, Beloj Crkvi, neće biti, znači, dejstva na vojsku, znači, da neće biti nikakvog otpora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. Molim vas da se i ovi dokazni predmeti uvedu, gospodine Robinson ...

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, sada se pojavilo jedno potpuno novo pitanje koje treba da se razmotri. Sada je jasno da karta 360 i izjave

361 i 362 nisu dokumenti koji su sačinjeni tada u vreme kada se sve to dešavalo, kao, na primer, oni naši dokumenti u vezi sa Račkom (Recak), već su ti dokumenti sačinjeni izričito u vezi sa istragom o ovoj optužnici. Mi ovaj materijal nismo videli ranije i ja tek treba da vidim da li je ovo materijal koji smo trebali da dobijemo u skladu sa našim zahtevima za pomoć koje smo upućivali. Naravno, trebaće mi određeno vreme da to učinim, ali ja ću da pokušam da to uradim, ali ovo verovatno jeste materijal koji je Vlada trebala da nam uputi. A sugestija da nam je komisija ili Nacionalni savet dostavio ovako nešto je nešto s čim treba da budemo veoma oprezni. Moguće je da ovaj materijal ne može da se uvrsti u dokazni spis i to zbog same istinitosti. Ako pogledamo izjavu svedoka, ne samo njegovu izjavu već i ovog drugog starešine, radi se o pokušaju da se uvede dokument koji je informacija iz druge ruke, ali je samo pripremljeno u ove svrhe, u svrhe ovog suđenja.

SUDIJA BONOMI: Da, ali radi se samo o jednom dokumentu. Izjava 360 koju je dao svedok i ona se odnosi na jednu drugu, na 358. 361 je njegova lična izjava, on može tu da govori o tome, on je prihvatio tu izjavu kao svoju. Možda se radi o nekom sporu između vas i Srbije u vezi sa obelodanjivanjem dokumenata i dostavi dokumenata, ali to se ne tiče ovog svedoka ovde. Dokument 362 potpada u jednu drugu kategoriju.

TUŽILAC NAJS: Ja sam se samo osvrnuo na ono šta je rečeno u vezi sa kartom. Ja ne znam da li je ova karta ranije bila korišćena ili se pak radi o karti koja je naknadno sačinjena, dakle u krupnijoj razmeri i pretpostavljam da je, u stvari, to slučaj. No, izjave svedoka mogu da se predočavaju tokom suđenja, ali samo u skladu sa Pravilom 92bis ili Pravilom 89(F). E sad, činjenica da su te izjave postojale, a da ih mi nismo dobili, to je pitanje koje treba, odnosno to je materijal koji je trebalo ranije da se razmotri. Vi ste, naravno, u pravu da dokument 362 potpada pod potpuno drugu kategoriju, mada ne bih rekao potpuno drugu kategoriju. Upravo se radi o jednoj opasnosti koja je povezana sa istinitošću. Dokument je došao od jednog sve-

doka koji je pripreman za svedočenje, ali se svedok ovde neće pojaviti. Ja sam polazio od pretpostavke da Pretresno veće želi da ima, u stvari, više materijala na raspolaganju nego manje, ali vidim da se ovde radi o kategoriji dokumenata o kojima bi Pretresno veće možda ipak trebalo da donese odluku.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kej (Kay). Mikrofon, gospodine Kej.

ADVOKAT KEJ: Da, stalno zaboravljam da uključim mikrofon. Što se tiče onoga šta je rekao uvaženi sudija Bonomi (Bonomy), dakle o dokumentima do dokumenta 362, mislim da tu nema nikakvih problema u vezi sa prihvatljivošću. Dakle, govorim o karti i o ovoj kratkoj izjavi svedoka. Pogledajmo realnost svega toga. Radi se samo o jednoj kratkoj izjavi koja je data jednoj komisiji i to u vezi sa optužnicom. Možda bismo trebali da čujemo malo više detalja o toj komisiji. Što se tiče dokumenta 362, taj dokument zaista potpada pod jednu drugu kategoriju. Ipak, mi moramo da znamo da li Tužilaštvo ulaže prigovor na usvajanje ili ne, jer s jedne strane čini mi se da je gospodin Najs pokrenuo pitanje, ali nije išao do kraja i uložio prigovor. E sad, kako bismo pojasnili stvari, prvo da vidimo da li se oni protivite ili ne, jer možda postoje neki razlozi zbog čega, u stvari, oni žele da se to uvrsti, ali to bi trebalo da bude jasno da ne gubimo vreme na dodatne argumente.

SUDIJA ROBINSON: Dakle, dokument 362.

TUŽILAC NAJS: Moje primedbe u vezi sa prethodna dva dokumenta i dalje važe, ali što se tiče dokumenta 362, ja još uvek treba da izvidim razne okolnosti i da vidim kako se to odnosi na ovog svedoka, ali što se tiče prihvatljivosti dokumenata, mi smo ranije, s vremena na vreme, obeležavali određene dokumente u svrhu identifikacije i onda se na kraju donosila odluka o tim dokumentima. Ja, naravno, ne želim da se dokument isključi, jer kada budemo analizirali sav ovaj materijal pre unakrsnog ispitivanja, možda će taj dokument da ima određenu vrednost za mene. Možda bi bilo primereno

obeležiti ovaj dokument u svrhu identifikacije, ali ako želite da znate da li se ja protivim ovom dokumentu vezano za istinitost sadržaja, onda da, protivim se, budući da se radi o informacijama iz druge ruke koje su sačinjene samo za ovaj postupak i do njih se nije došlo na predviđeni način.

SUDIJA BONOMI: Ali koja je onda svrha obeležavanja u svrhu identifikacije?

TUŽILAC NAJS: Pa ukoliko obeležimo u svrhu identifikacije i ukoliko odlučim da se koristim tim dokumentom u svrhu unakrsnog ispitivanja, onda ću to moći, umesto da uložim prigovor da se dokument odbaci, pa ponovo da ga tražim, jer to bi bilo nekonzistentno.

SUDIJA BONOMI: Čini mi se da ima još takvih dokumenata, možda pet ili šest.

SUDIJA KVON: 372 i 373.

TUŽILAC NAJS: Ja se protivim uvrštavanju ovog dokumenta vezano za istinitost samog sadržaja.

SUDIJA ROBINSON: Razmotrićemo to pitanje.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Prihvatamo izjavu svedoka. Dakle, kao što sam rekao, prihvatamo izjavu svedoka, dokaz 361 i to je njegova izjava, on ju je prihvatio kao takvu. Takođe uvrštavamo u spis i kartu 360, a što se tiče ostalih izjava koje su načinjene za svrhu ovog postupka, dakle od izjave pod brojem 362, pa do broja, pokušavamo da utvrdimo do kog broja ...

SUDIJA KVON: Čini mi se da to obuhvata sve izjave do kraja ovog registratora, do 395, odnosno 394, a takođe sam primetio da je

dokument 381 izveštaj ovog svedoka ... Da, izvolite.

SVEDOK DELIĆ: ... svakom ovom događaju i mislim da, da li mogu da nastavim?

prevodioci: Mikrofon za svedoka.

SUDIJA ROBINSON: Da.

SVEDOK DELIĆ: Mislim da ovo nije rađeno u svrhu i direktno, znači, za ovaj Sud. Ovo je od nas tražio, znači, ekspertski tim komisije Generalštaba za saradnju sa Međunarodnim tribunalom za područje bivše Jugoslavije. Znači ovde ima po nekoliko tabulatora koji se odnose, znači, na jedan konkretan događaj. Posle toga sledi drugi događaj gde, praktično, ima, svugde ima, za svaki događaj moja izjava, a i izjava, znači, onih mojih starešina koji su bili na tom pravcu ili na tom mestu, tako da praktično ovde ima više karata i uz svaku kartu ima moja izjava.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson ...

SUDIJA ROBINSON: Ima li nešto u ovome šta je svedok sada rekao? Svedok je rekao da ovi dokumenti nisu bili sačinjeni zbog postupaka pred ovim Sudom.

ADVOKAT KEJ: Pa ja sam morao da proverim kako bih se potsetio šta je rečeno. Komisija je ove dokumente poslala kancelariji gospodina Najsa kao što je svedok i rekao i to je bilo u sklopu saradnje sa Tužilaštvom. Dakle, to nije pripremljeno za Odbranu, to su dokumenti koji su bili pripremljeni za Tužilaštvo i radilo se o komisiji za saradnju između Srbije i Međunarodnog krivičnog suda. Dakle, ne radi se o tome da ovi dokumenti nisu dostavljeni Tužilaštvu. Očigledno su dokumente u njihovom posedu već duže vremena i imali su vremena da razmotre sve te dokumente. Dakle, Odbrana se, u stvari, koristi dokumentima koji su pripremljeni za Tužilaštvo, o

tome se radi, što su malo drugačije okolnosti od onih za koje smo pretpostavljali.

SUDIJA ROBINSON: Da, ali ti materijali su bili pripremljeni za postupke pred ovim Sudom i onda su trebali da budu predočeni u skladu sa Pravilom 92bis ili 89(F).

ADVOKAT KEJ: Pa s obzirom na svedočenje, mislim da bi potpadali pod Pravilo 89(F). Mislim da se ne radi o kumulativnom svedočenju od strane Odbrane. Dakle, onda bi to potpadalo pod Pravilo 89(F), ali to bih morao da razmotrim. Vidim da me sudija Bonomi posmatra sa znakom pitanja?

SUDIJA ROBINSON: Da, ali ako su pripremljeni za Tužilaštvo, onda su pripremljeni za postupke pred ovim Sudom.

ADVOKAT KEJ: Da, ali ne baš za ovaj sudski postupak što se tiče ovog optuženog, njegovog sudskog postupka, dakle suđenja koje se protiv njega vodi i ja pravim tu razliku i tada bismo došli do pitanja prihvatljivosti. Međutim, ovaj materijal je bio sačinjen u jednom opštem smislu kako bi se pomoglo Tužilaštvo, dakle u okviru saradnje sa Tužilaštvom i očigledno je da su preduzeti koraci od strane samog tužioca kako bi se ohrabrila saradnja između vlasti u Srbiji i kancelarije Tužilaštva.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, želite li vi nešto kratko da kažete?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Samo jednu zaista kratku opasku koju sigurno znaju svi koji ovo gledaju. Sva ta saradnja koju organi sadašnje vlasti u Jugoslaviji imaju sa ovim ovde mestom, odnosi se na saradnju sa drugom stranom, a ne samnom. I pomoć koja se daje, daje se drugoj strani, a ne meni. To je svakome poznato. Ja nikakve pomoći nisam imao. Ovde se radi o dokumentima, odnosno izjavama starešina koje su bile podčinjene generalu Deliću. Starešine su, dakle, oficiri

u njegovoj brigadi i daju detaljno svoje saznanje o tome šta se tamo događalo.

SVEDOK DELIĆ: Mogu li nešto da kažem, ali na privatnoj sednici?

SUDIJA ROBINSON: Mislim da ne treba više ništa da kažete. Mi ćemo da razmotrimo ovo pitanje.

SUDIJA BONOMI: Ja sam želeo da postavim pitanje vama, gospodine Najs. Rečeno je da su ovi dokumenti morali da budu u vašem posedu još od početka, štaviše to su takvi dokumenti da biste vi imali onda obavezu da ih obelodanite optuženom po Pravilu 68. Šta se dogodilo u vezi s tim?

TUŽILAC NAJS: U ovom trenutku moram da kažem da ne mogu da vam dam definitivan odgovor, bilo pozitivan bilo negativan. Da li smo primili sve te materijale ili samo neke od njih, ja u svakom slučaju ne znam da jesmo. Moram da kažem druge dve stvari. Prvo, upotrebiti reč "saradnja" i staviti tu reč uz neku komisiju, to ne znači da ta komisija zaista i saraduje. I to je važno, to nije nevažno, jer protok materijala od vlasti Srbije do Tužilaštva odvija se pod vema specifičnim okolnostima i ja ću verovatno o tome da govorim sa ovim svedokom. I, tipično, mi dobrovoljno ne dobijamo velike količine materijala ove vrste. Mi dobijamo konkretne materijale koje mi konkretno tražimo. Međutim treba da se spomene još jedan aspekt o kome će Sud pre ili kasnije da sazna. Ovaj svedok je zaista dao izjavu i u izvesnoj meri saradivao sa Tužilaštvom u vezi sa aktivnostima OVK. Taj je materijal dostavljen u vezi sa tim krivičnim postupkom i na taj način je ovaj svedok saradivao sa nama, ne nužno kroz komisiju. Prema tome, to je situacija koja nije neobična, a to je da i pojedinci i tela drugačije odgovaraju kada je reč o materijalima vezanim za OVK nego kad je reč o materijalima vezanim za srpsku stranu. Što se tiče pomenu-tih materijala, sada nisam zaista siguran da li smo mi dobili te dokumente. Nastaviću sa proverom.

SUDIJA BONOMI: Ali, dakle, odgovor bi onda bio da se sledi postupak koji ste vi predložili, dakle, da vam se da nešto vremena da ustanovite šta se dogodilo pre nego što mi donesemo konačnu odluku o ovim dokumentima. A u međuvremenu ti dokumenti mogu ovde da se koriste. Da li vi mislite da ako se oni ne označe za identifikaciju, da optuženi ne sme da ih koristi sa svedokom, jer sada se, čini mi se, približavamo jednoj pomalo nerealnoj situaciji ukoliko uh budemo koristili, a onda kasnije budemo odlučili da ne mogu da se uvrste.

TUŽILAC NAJS: Ovo nije sasvim bez presedana. Bilo je mnogo dokumenata koji su bili sporni. Ali kao što sam rekao, ja ne bih želeo da budem restriktivan u svom pristupu. Međutim, imajući u vidu da su ovi dokumenti očigledno pripremljeni za ovaj postupak, još nešto ću o tome da kažem, oni su prema sadašnjim pravilima neprihvatljivi, kad je reč o istinitosti njihovog sadržaja. A ono šta želim da kažem u vezi s tim je sledeće. Ovaj je svedok na strani 14, čini mi se, rekao: "Kad je komisija za saradnju sa Haškim tribunalom pozvala sve komandante i uzela iz optužnice sva sela spomenuta u optužnici, ne samo sa moje teritorije, nego širom Kosova, oni su nam dali ovakve izvode sa karte, poput ove karte". Dakle, on je u tom trenutku očigledno objašnjavao da je ceo taj postupak očigledno bio postupak temeljen na ovoj optužnici, da se išlo od sela do sela. Ja razumem zabrinutost sudije Bonomija u vezi sa vremenom koje ćemo možda da uludo potrošimo i možda bi optuženi mogao da se pozove da se sa ovakvim dokumentima pozabavi u jednoj sažetoj formi, jer ukoliko ti dokumenti u jednom trenutku budu uvršteni u spis zbog bilo koje svrhe, oni govore sami za sebe i svedok nema šta tu mnogo da doda, a ako budu izuzeti, onda nemaju nikakvu vrednost.

SUDIJA KVON: Kad je reč o karti, ja sam shvatio da je komisija svedoku dala praznu kartu pa da je onda svedok na toj karti napravio

oznake. Nije li to takav slučaj? Da li sam u pravu, gospodine Deliću?

SVEDOK DELIĆ: U pravu ste.

TUŽILAC NAJS: Dobro, u pravu ste i naravno, u tom slučaju se ista stvar odnosi i na kartu. Ta je karta pripremljena za potrebe rada komisije, to nije originalan dokument.

SUDIJA KVON: Ali šta je tu različito od 89(F). Svedok dođe na Sud i potvrdi da je neka njegova izjava tačna?

TUŽILAC NAJS: Pa da, ako se sećate šta sam ja rekao. Ja sam rekao da je veoma žalosno u vezi sa ovim materijalom, što nije korišćen pravilan proces budući da taj materijal postoji već dugo vremena i mogao je da nam bude uručen pre mnogo vremena. Ali bih ja, uz dužno poštovanje, želeo da se vratim na moj prethodni stav, nadovezujem se na ono šta je rekao sudija Bonomi i ja bih želeo da ne trošimo previše vremena u ovom trenutku na ove dokumente.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Kao što smo ranije rekli, mi ćemo da prihvatimo u spis izjavu svedoka i mapu, to su 360 i 361. Predlažemo da se za identifikaciju označe izjave date komisiji za saradnju sa Međunarodnim sudom. Gospodine Miloševiću, mi apelujemo na vas da ne potrošite previše vremena na ovim izjavama. Vi ste trebali da pronađete neki sažetiji način da kroz sve to prođete.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, samo, molim vas, da meni objasnite kad kažete da su vam tražili da, svi koji na celom Kosovu i Metohiji, događaji postoje, se razjasne i daju, pa ste upotreбили reč "optužnica", da li se to odnosi na ovu optužnicu ili se odnosi na sve optužnice koe su podignute protiv funkcionera SRJ i Vojske Jugoslavije u vezi sa Kosovom?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: To se odnosi na sve optužnice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, sva pitanja koja su pomenuta u ovim navodima gospodina Najsa, su bila predmet rada te komisije. Da li sam vas dobro razumeo?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da. Želeo bih da se samo, ako može, ispravi u transkriptu, jer ne bi bilo dobro i da ostane zapisano ono šta je rekao gospodin Najs vezano za moju saradnju sa Tribunalom, da je ona bila sporadična i da se odvijala van ove komisije i ekspertskog tima. Znači, ja saradujem sa jednim delom, znači, sa Tribunalom i sa ovom kancelarijom u Beogradu od 2002. godine. To je preko 3.000 sati rada, znači, za Tužilaštvom, a svaki kontakt i kompletna, znači, saradnja, razgovor i dokumentacija je išla preko ekspertskog tima. Prema tome, svaki moj kontakt sa istražiteljima u Beogradu bio je zajedno i u prisustvu, znači, članova ekspertskog tima.

SUDIJA BONOMI: Mislim, gospodine Deliću, da vas je gospodin Najs pohvalio zbog vaše saradnje. Međutim ono o čemu je on govorio je pitanje notifikacije. Sve to šta se dogodilo, verovatno se dogodilo tako kao što ste vi rekli, međutim ono pitanje koja je nama ovde sporno, je koliko je od tog materijala uopšte došlo do Tužilaštva. Mi nismo dobili obaveštenje da će ti dokumenti da budu ovde nama ponuđeni sve dok vi niste došli, tako da mi do sada nismo uspeli da to proverimo. I jednom kad se to proveriti, situacija će verovatno da bude razrešena i mi ćemo sada da ih označimo za identifikaciju, a onda će sve to kasnije da se reši.

SVEDOK DELIĆ: Osnovni problem je što je 2003. godine ceo taj tim, znači, rasformiran odlukom ministra odbrane. Znači, prva odluka koju je doneo kada je došao, znači, ministar Tadić ...

SUDIJA ROBINSON: Moram da vas zaustavim. Hajde da nastavimo sa izvođenjem dokaza. Gospodine Miloševiću, izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da li sam ja, gospodine Robinson, dobro

razumeo da mogu da koristim ove izjave u postavljanju pitanja svedoku ili da ne mogu da ih koristim?

SUDIJA ROBINSON: Da, možete da ih koristite, ali vam savetujemo da budete sžeti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ko je major Janoš Sel?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Major Janoš Sel je komandir čete u Drugom motorizovanom bataljonu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je on bio upravo starešina jedinice koja je, konkretno, prošla kroz Belu Crkvu?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, znači njegova jedinica je prošla kroz Belu Crkvu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je još kakva jedinica osim njegove prolazila kroz Belu Crkvu?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, prošli su i drugi sastavi, znači, Drugog motorizovanog bataljona. Tu je prošla, znači, minobacačka, minobacački vod 120 milimetara i prošle su i ostale, znači, jedinice i ostali vodovi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li su sve ove, sve jedinice koje su prošle, bile pod komandom pukovnika Vukovića čiju smo izjavu maločas videli, a pukovnik Vuković pod vašim komandom?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, da. Znači svi, tu nije bilo druge vojske osim, znači, moje jedinice i svi su pripadali Drugom motorizovanom bataljonu i bili su pod komandom pukovnika Vukovića.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, znači i major Sel Janoš i kapetan I klase Feta Elifat čiju izjavu imamo pod tabulatorom 364 i stariji vodnik I klase Oliver Ilijevski ...

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, on je bio komandir voda u tom

bataljonu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I kapetan Živković Milovan. Dakle, svi oni su starešine jedinica koje su prošle tu?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, s tim da kapetan Živković je bio na ispomoći u Drugom bataljonu i nije formacijski pripadao toj jedinici, već je poslan, znači, po naređenju i u toku rata je bio u jedinici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To razumem, ali je bio tada na terenu u to vreme i na toj osnovi je i dao svoju izjavu o svojim saznanjima.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li sve ove izjave koje su, znači, zaključno sa tabulatorom 366, potvrđuju ono šta ste i vi rekli u vezi sa Belom Crkvom i vašim iskustvima i vašim saznanjima iz onog vremena, jer, primetio sam, imaju jedan zajednički imenitelj, svi kažu da su tamo bili, da su bili u to vreme, da se ništa nije desilo i da su o navodnim zločinima saznali iz one knjige "Kako viđeno, tako rečeno" (As Seen, As Told).

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Oni samo konkretnije govore o tome pošto su prošli kroz naseljeno mesto drugim pravcem. Ja sam prošao, znači, asfaltnim putem idući prema Orahovcu. Tako da oni samo konkretnije govore o istom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, sve jedinice koje su prošle i sva vaša saznanja iz tog vremena, jer rekli ste da ste i kasnije, sve negde do prvih dana aprila, prolazili kroz Belu Crkvu, govore da tamo nije bilo nikakvog napada na selo, okruženje sela ili bilo šta drugo.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Sve do 4. aprila po različitim zadacima prolazio sam tim istim putem, znači, asfaltnim putem od Bele Crkve do Orahovca.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I tu nije bilo tragova nikakvih

borbi koje bi ukazivale na istinitost ovoga šta piše u optužnici, što sam vam čitao?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Tu se vidi, znači, iz moje karte, Bela Crkva nije obuhvaćena nikakvim dejstvima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Iz vaše karte se vidi, iz ovih dokumenata se vidi, iz vaših ličnih saznanja sa lica mesta, je li to, takođe, vaš zključak?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. Znači ovo šta ovde piše da su "opkolile i napale selo Bela Crkva", vi, vaši komandanti i komandiri, tvrdite da to nije istina?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Apsolutno nije istina. Nikada Bela Crkva nije bila opkoljena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada dalje se u optužnici kaže, da ne pominjem ponovo paragraf i tako dalje, jer u istom je: "da su mnogi meštani Bele Crkve bežali uz reku Belaja pored sela i da su bili prisiljeni da se sklone ispod železničkog mosta, a da su, približavajući se mostu, snage SRJ i Srbije otvorile vatru na jedan broj meštana i ubile 12 lica od kojih su desetero bili žene i deca." Da li vi znate šta o tome, da li uopšte možete da komentarišete ovo šta dalje piše u optužnici u vezi sa Belom Crkvom? Da li vam je poznato nešto od ovih događaja?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Od toga mi apsolutno ništa nije poznato osim što sam čuo, znači, vezano za optužnicu. Ovde se kaže "uz potok Belaja". To mi je, nekako, nelogično. Potok Belaja, znači, prolazu kroz Suvu Reku, ali da li je to samo greška u prevodu "uz potok Belaju", to bi značilo da se beži, znači, prema severu, što bi bilo i logično, znači, prema Orahovcu i prema ovome žbunju, šumama i tako dalje. Ako je neko uopšte imao potrebu da beži. Ja vidim i koliko ja znam, niko nije imao nikakvu potrebu da beži. Ovaj, ovde se kaže "potok Belaja", pa se pominje most. Ja tu teritoriju odlično znam. To je, znači, jedna ravnica koja je zasađena i na kojoj se sadi samo,

znači, to je ravnica na kojoj se sadi samo povrće. Tu nema nikakvoga žbunja, nema ništa drugo, znači, samo povrće i ovo je zajedno sa ovom drugom, drugim delom kod Drima (Drin), najplodniji deo teritorije u Metohiji. I nelogično je čak da se beži, znači, ako neko uopšte ima potrebu da beži, da beži na otvoren prostor, umesto da beži u suprotnom pravcu uz ovaj potok gde ima raznog žbunja i tako. Jednostavno, ovo mi je vrlo nelogično.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, s obzirom da tamo, po tvrdnjama vas i vaših podređenih starešina, odnosno pripadnika vaših jedinica, nije bilo nikakvih dejstava, da li je uopšte bilo kakvog bežanja, da li ste vi zapazili da neko beži iz tog sela ili neko od vaših starešina, da neko beži iz tog sela?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Znači, vidi se iz izjava mojih starešina, ja sam sa njima razgovarao, znači u vreme dok smo mi bili tu, mi smo, znači, prošli kroz selo, selo je bilo potpuno mirno, sa druge strane sela prema objektu Amovac, to je, znači, objekat Amovac, jedinica se razvila, znači selo je bilo iza nas i nije bilo nikakve potrebe, niti smo mi videli nekoga da tamo beži.

SUDIJA ROBINSON: Samo trenutak, da razjasnimo ovo, generale. Vi ste, znači, bili u Beloj Crkvi 25. marta 1999. godine sa svojim ljudima. Prošli ste kroz selo i tamo nije bilo nikakvog incidenta, nikakvih borbi?

SVEDOK DELIĆ: Nikakvih borbi, nikakvog incidenta, znači, vojska je prošla, ne u borbenom poretku već u marševskom poretku, u koloni, znači, kroz Belu Crkvu. Zaustavila se sa druge strane Bele Crkve i tek se onda razvila, znači, prema ovome objektu koji se zove Amovac i prema selima Celina, Nogavac, Brestovac, gde se, gde su se imali pouzdani podaci da se nalaze, znači, terorističke snage.

SUDIJA ROBINSON: Dali se sećate konkretno toga dana, 25. marta kao dana kad ste vi bili tamo?

SVEDOK DELIĆ: Ja se sećam svih aktivnosti koje sam imao toga dana.

Znači, svih aktivnosti koje sam imao kasnije. Ja se u Beloj Crkvi nisam zadržavao osim što sam sam video da je moja jedinica stigla na vreme i da je već izašla cela iz Bele Crkve i da se nalazi na svojoj poziciji.

SUDIJA ROBINSON: Ja vas to, naime, pitam zato jer optužnica nije konkretna kada je reč o datumu. Kaže se na dan, ili otprilike 25. marta 1999. godine.

SVEDOK DELIĆ: Ja, znači, mogu da govorim o svim ovim danima dok je moja jedinica bila na ovom terenu, a to je, znači, zaključno sa 28. martom. Posle toga datuma, moja jedinica je, takođe, bila u tome rejonu, ali dosta daleko od sela Bela Crkva. Ove jedinice koje su prošle kroz Belu Crkvu, nisu se vratile kroz Belu Crkvu. Znači, one su, njihov boravak u Beloj Crkvi, bio je, znači, onoliko vremena koliko je bilo potrebno da prođu u kamionima, znači, kroz Belu Crkvu. Znači, nekoliko minuta. A sa druge strane Bele Crkve, znači, boravili su između pola sata i sat vremena do otpočinjanja borbenih dejstava i tada su nastavili dalje prema selima Celina i Nogavac.

SUDIJA ROBINSON: Vi, onda, ne dozvoljavate mogućnost da su snage Savezne Republike Jugoslavije i Srbije prošle kroz Belu Crkvu dan ili dva pre 25. ili dan ili dva nakon 25. marta 1999. godine i da su se ti incidenti dogodili, onako kako je opisano u optužnici?

SVEDOK DELIĆ: Nikako, nikako se nije moglo, znači, desiti da jedinice prođu ranije, a za svoje jedinice garantujem, znači, onako kako sam i rekao, da nikada, znači, nisu bile više u Beloj Crkvi. U maju mesecu, ali to je već možda dva meseca kasnije, bilo je, takođe, dejstava u Beloj Crkvi, ali u njima nije učestvovala moja jedinica.

(Pretrեսno veće se savetuje)

ADVOKAT KEJ: Mogu li ja nešto da istaknem? Mislim da je to relevantno za optužnicu. Dokazi koje je Tužilaštvo izvodila u vezi sa ovim

incidentima odnosili su se upravo na taj datum, 25. mart 1999. godine. 6. juna je o tome svedočio svedok Jusuf Zunići (Jusuf Zhuniqi).

SUDIJA KVON: Isto tako i Popaj (Sabri Popaj) i Jemini (Isuf Jemini).

SUDIJA ROBINSON: Dobro, znači jasno je da govorimo o 25. martu. Gospodine Miloševiću, mislim da bismo sada trebali na pauzu. Idemo na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Još smo na Beloj Crkvi, to je, inače, tačka 66 pod "B" optužnice, dakle, govori se dalje osim onoga šta sam već citirao, o tome, navodno o ubistvu 12 lica, dalje se kaže: "Snage SRJ i Srbije su zatim naredile ostalim seljacima da izađu iz korita potoka i u tom trenutku odvojili muškarce i starije dečake od starih muškaraca, žena i male dece. Snage SRJ i Srbije su muškarcima i starijim dečacima naredili da se svuku, a zatim su im sistematski opljačkali sve vredne stvari. Ženama i deci je tada naređeno da krenu prema obližnjem selu Zrze. Jedan lekar iz Bele Crkve je pokušao ra razgovara sa komandantom snaga koje su ih napale, ali je ustreljen", to prevedeno na srpski znači "ubijen", "kao i negov nećak. Ostalim muškarcima i starijim dečacima je, zatim, naređeno da se vrate u korito potoka. Kada su ih poslušali, snage SRJ i Srbije su na te muškarce i starije dečake otvorile vatru i ubile oko 65 kosovskih Albanaca". To je onaj broj za koji ste mi rekli, gospodine Robinson, da vam citiram tačno gde se nalazi, evo, nalazi se ovde što sad čitam. "Jedan broj muškaraca i starijih dečaka je preživio ovaj incident koji su videla i druga lica skrivena u blizini. Pored toga, snage SRJ i Srbije ubile su i šestoricu muškaraca koje su otkrile u njihovom skloništu u obližnjem kanalu za navodnjavanje". I onda su ubijena lica data u ovom

prilogu "B". Dakle, šta vi možete da kažete o ovim tvrdnjama, generale?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Apsolutno, što se tiče tog dana, 25., znači, što se tiče jedinica vojske i jedinica policije, tako nešto se nije moglo dogoditi. Do 12.00, znači, moje jedinice su se nalazile, ne u Beloj Crkvi, ali nalazile su se ovde prema Celini. Prema tome, moj komandant i moje ostale podčinjene starešine bi me izvestile da su videle da se tako što dešava. A što se tiče jedinica pod mojom komandom, apsolutno je nemoguće da tako nešto uradi bilo ko od mojih starešina, a da ja to ne saznam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, svedok gospodina Najsa, Jusuf Zunići iz Bele Crkve je svedočio o tome kako je 16 policajaca otvorilo vatru na 13 kosovskih Albanaca, civila, koji su bili između mosta i policije na oko 50 metara od svedoka. Inače, on je svedočio, gospodine Robinson, 6. juna 2002. godine, transkript je na stranama 6.442, 443. Ja ću vam sad pročitati deo iz transkripta. On ovde govori, između ostalog, transkript je na engleskom: "Otpriblike 700 seljana sakupilo se u potoku. Svedok i njegova porodica hodali su, otpriblike, jedan kilometar u smeru Rogova (Rogove)" i onda je počeo da objašnjava i taj predstavnik gospodina Najsa je pokazao ovo na karti ...

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, male stvari su ipak važne. Formulacije su ovde važne. Ne radi se o mom predstavniku, nego se radi o svedoku koga sam ja pozvao da svedoči.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Najsa. Gospodine Miloševiću, trebali biste da razmislite o tome da li je nužno da se i dalje bavite Belom Crkvom, jer iskaz ovog svedoka je sasvim jasan i on u potpunosti pritivreći navodu iz optužnice. Ako mi poverujemo njegovom iskazu, onda ono šta je u optužnici nije potkrepljeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ali ovde je reč o svedočenju koje je, otpriblike, prepisano i u optužnici. A kad kažem "predstavnik gospodina

Najsa", kažem to zato što se ovde govori u trećem licu jednine, pošto predstavnik gospodina Najsa citira izjavu svedoka koji ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, ne želim da slušam komentare o tome. To nije predstavnik gospodina Najsa. Idemo dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Znači oni su išli kilometar u pravcu Rogova i onda kaže: "Ponekad bi se sklanjali zato jer se činilo da snajperisti pucaju u njihovom smeru". Da li imate kakva saznanja o tome da su snajperisti pucali prema tim ljudima, na tom području, generale?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ako pogledate na ovu kartu, ovde ćete videti, znači, ovde ćete videti, znači, gde se celo vreme nalazila, jedan deo moje jedinice koji je bio u blokadi i koji nije imao nikakav drugi zadatak već da spreči eventualni proboj terorista prema Drimu i dalje, prema albanskoj granici. Prema tome, starešina koji bi se nalazio ovde, sigurno da bi uočio sve šta se dešavalo u ovome rejonu, jer to je svega oko kilometar, znači, ili manje od kolometar od njega. Pošto sam ja rođen, praktično, na ovoj teritoriji, hiljadu puta sam prošao, znači, ovim pravcem. Jer kažem vam da je ovo jedna potpuna ravnica, na kome gotovo da nema ni jednog drveta. Ovo je zemljište koje se isključivo koristi, znači, za povrće, papriku, paradajz, lubenice i tako dalje. Ako se govori o 600 ljudi, ovde ne može ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 700, 700 je on pomenuo.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pa tu ne može, znači, ne može da se skloni, ne može, znači, ni 50 ljudi, a ne 700. To je ogomna masa ljudi. To je apsolutno nemoguće. Znači, samo kad se pogleda ova karta i onaj ko se ne razume u topografiju, vidi da je ovo jedna potpuna ravnica, znači, sve do reke Drima. Svaki čovek koji bi se kretao bilo gde ovim pravcem, bio bi primećen, znači, ili sa puta ili, znači, iz rejona Bele Crkve, iz rejona Celine ili ovde, znači, takođe od ovog asfaltnog puta pored Drima. Moje starešine koje se nalaze ovde ili

starešine koje su bile, znači, u rejonu Celine, za sve što se dešavalo 25. bi me izvestile, bez obzira da li su to moje snage ili su to snage MUP-a. Ja takvu informaciju, da se tako nešto dešava, nikada nisam dobio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovaj isti svedok govori, samo ću vam pročitati, kaže: "Negde, otprilike, oko 9.30, videli su kako dolaze iz istog pravca, da je došao vod od negde 16 policajaca koji su bili obučeni u kamuflažne uniforme i oni su svibili naoružani oružjem AK-47 i svi su imali duge noževe, otprilike dužine jedne stope, koji su im bili zakačeni za opasače". I kasnije govori o tome, o 13 kosovskih Albanaca, civila, koji još nisu bili kod mosta, ali išli ka njima i da je policija bila u njihovoj blizini i da je policija na njih pucala i da je samo jedno dete od dve godine preživelo. Da li možete da komentarišete ovo šta ovaj tvrdi?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Apsolutno to ne mogu da komentarišem. Pominjanje nekakvih noževa ... Policija je, normalno, bila u svojim policijskim uniformama, naoružana svojim formacijskim naoružanjem, makar ja sam uvek video samo takvu policiju. Ne znam na šta to asocira kad se kaže "dugim noževima". Znači, policajci su kao i vojnici imali noževe koji pripadaju, znači, tim automatskim puškama. A to su, znači, obični, znači, noževi koji služe, znači, između ostalog i za sečenje bodljikave žice i za druge aktivnosti. Znači, deo su kompleta.

SUDIJA BONONI: A ove puške, AK-47?

SVEDOK DELIĆ: To je, znači, to su naše puške, domaće proizvodnje, znači, model je, znači, taj, "Kalašnjikov", znači, 47, od njega potiče, ali je razvijena u našoj zemlji, prizvodi se u "Crvenoj zastavi", u Kragujevcu. I takvim puškama, kao formacijskim naoružanjem, naoružana je i vojska i policija. To je sistem "Kalašnjikov" samo.

SUDIJA BONONI: Da li su imali kamuflažne uniforme na sebi?

SVEDOK DELIĆ: Policija je imala svoju vrstu, znači, kamuflažnih uniformi, koja se razlikovala, znači, u određenom stepenu od vojske.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I on, onda, ovde govori o tome da je 65 ljudi ubijeno, ovo šta sam pročitao, šta piše i u optužnici, šta ste već komentarisali. E onda govori o tome da je se sklonio i na strani 6.444, na samom kraju kaže: "Zatekao je nekih 40 seljana iz Bele Crkve, takođe, kako se kriju, koji su ga obavestili da je čitavo selo uništeno, osim dve kuće koje nisu bile spaljene". Možete li to da komentarišete?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovo je, ovo je apsolutna laž. Već sam rekao, nikakvog dejstva u Beloj Crkvi nije bilo, nije bilo za tim nikakve potrebe, jer je selo bilo potpuno mirno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I sad on kaže da je išao da poseti porodicu u Zrze, 31. marta, a da je onda išao u Nogovac, to je na strani 6 445 ...

SUDIJA BONOMI: Generale, da li vi pozitivno svedočite? Dakle, u svim ovim prilikama kada ste vi prošli kroz selo, da niste videli bilo kakve tragove, da je bilo čija imovina zapaljena?

SVEDOK DELIĆ: Ima, to piše u mojoj izjavi. Ja sam, znači, ima, upravo u Velikoj Kruši, 25. uveče, video sam, znači, da su, da je nekoliko kuća, znači, razrušeno i da je na te kuće dejstvovano. To piše možda, ne u ovoj, ali piše u jednoj od ovih mojih izjava.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali ovde je reč, generale, o Beloj Crkvi.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, u Beloj Crkvi, apsolutno, apsolutno u Beloj Crkvi nije bilo nikakvog dejstva. I ne može, apsolut-

no, da se govori o tome da je Bela Crkva razrušena.

SUDIJA KVON: Generale Deliću, da li biste vi isključili mogućnost da su neki pripadnici paravojske, bilo da se radi o legalim ili ilegalnim snagama, da su njihovi pripadnici počinili ovakve zločine nakon što su policija i vojska tuda prošli?

SVEDOK DELIĆ: Mi ovde govorimo o 25. A ja mogu da govorim, znači, sve do 4. aprila, kada sam poslednji put prošao kroz Belu Crkvu. Znači, da je, to, Bela Crkva, kao selo, bila, znači, potpuno, znači, u redu. Posle toga samo sam još jednom u maju prošao kroz Belu Crkvu. A što se tiče pripadnika paravojske u svojoj zoni, ja nisam, znači, da kažem, trpeo ni dozvoljavao nikakve grupe i nikakvu paravojsku. Tu su bile, znači, redovne jedinice policije, tu su bile redovne jedinice vojske. Ovde ne isključujem, ovo je ipak bio međuetnički sukob i svaki međuetnički sukob je prljav, da se, znači, moglo na nekim mestima na mojoj teritoriji, noću, znači, u uslovima policijskog časa i bombardovanja, nešto desiti, ali kada je u pitanju Bela Crkva, znači, prolazio sam nekoliko dana kroz nju i ova izjava da je Bela Crkva uništena, spaljena, apsolutno ne odgovara istini.

SUDIJA BONOMI: Da li to znači da se ništa nije desilo ni u jednom trenutku, dakle da je selo ostalo netaknuto sve do današnjeg dana?

SVEDOK DELIĆ: Ja vam govorim, znači, ja mogu da govorim samo o onome šta sam ja video. Ja sam do 4. aprila 1999. godine svakog dana prolazio kroz Belu Crkvu.

SUDIJA BONOMI: Da li želite da kažete da ne znate ništa o sudbini Bele Crkve nakon 4. aprila 1999. godine?

SVEDOK DELIĆ: Pa rekao sam vam da sam još jednom prošao kroz Belu Crkvu idući iz Orahovca, Orahovac, u mesecu maju. I tada je selo Bela Crkva bilo isto, bilo u potpuno istom stanju kao što je bilo i, znači, pre 25. marta 1999. godine. Posle toga, posle toga tamo su

se nalazile druge jedinice, ali znam da su se borbe vodile nekoliko puta u rejonu Celine, u rejonu Pirana, nisam siguran i mislim da nije bilo dejstava oko Bele Crkve.

SUDIJA BONOMI: Kada ste kontaktirali sa komisijom, mislim da je to bilo 2003. godine, da li ste tada, tom prilikom otišli na to područje?

SVEDOK DELIĆ: Pazite, znači posle 1999. godine i 14. juna kada sam izašao sa teritorije Kosova i Metohije, meni je više bilo nemoguće da se vratim na teritoriju Kosova i Metohije, bez obzira što bih ja to želeo, jer na teritoriji Kosova i Metohije je i moja imovina.

SUDIJA KVON: Rekli ste da je bilo dejstvovanja u Celini. Da li je pucnjava ili, recimo, granatiranje moglo da se čuje u Beloj Crkvi?

SVEDOK DELIĆ: To su dva susedna sela koja su odvojena svega nekoliko stotina metara. Ako pogledate i na karti, vidite da je to, da su to, čak ova karta, znači i ne odražava sadašnje stanje, jer je izgrađeno mnogo novih kuća. Ta sela su vrlo blizu.

SUDIJA KVON: Dakle istina je da su tenkovi prošli pored Bele Crkve i da su stanovnici Bele Crkve mogli da čuju pucnjavu i zvuke granatiranja, dakle, zvuke borbe i to tokom čitavog jutra?

SVEDOK DELIĆ: Da, ali, znači, mogli su приметiti da je vojska prošla kroz njihovo selo, da, znači, u njihovm selu nije bilo nikakvih aktivnosti i da se udaljila od njihovog sela u drugom pravcu. I tamo, normalno, da su mogli preko dana čuti dejstvo koje se udaljavalo, znači, od njihovog sela.

SUDIJA KVON: Hvala vam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, ovaj svedok kaže da je otišao pešice u Nogavac, da se sklonio u neku štalu, kaže: "Bio je u štali u tom selu kada je nisko leteći avion bombardovao područje i

štalu i to je prouzrokovalo da se krov urušio". I onda govori da je, da je ...

TUŽILAC NAJS: Da li možemo da dobijemo broj strane, jer do sada mi je bilo teško da povežem.

SUDIJA KVON: Da li da vam dam broj elektronske verzije?

TUŽILAC NAJS: Da, molim.

SUDIJA KVON: to je 6.438, red 5.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Strana transkripta je 6.445.

SUDIJA ROBINSON: Možete da nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta možete da kažete o tom niskoletećem avionu koji je bombardovao Nogavac, da li vam je išta poznato o tome?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: O kome danu se radi?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde on kaže da je 31. marta 1999. godine otišao u Nogavac i da je, da je tamo bilo mnogo ljudi kojima su Srbi naredili da se tamo skupe i da je on bio u štali, ovo što sam pročitao, kada je niskoleteći avion bombardovao tu štalu ili, kako kaže, to područje.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Verovatno svedok govori o 31. martu, znači bombardovanje je bilo 1. na 2., koliko se ja sećam. Ali to je bombardovanje, znači, NATO avijacije koja je bombardovala to selo. A 26. 1999. godine je NATO avijacija bombardovala moju jedinicu koje se nalazila ovde, znači, u rejonu Opteruše, 26. marta sa četiri aviona, a, znači, noću, 1. na 2., bombardovan je Nogavac, ali od strane NATO avijacije i mislim prizrenska televizija je napravila snimak uviđaja koji je izvršila policija. Apsolutno nije tačno da je naša avijacija mogla, znači, da leti u to vreme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, neću vas dalje zadržavati na ovom svedoku Jusufu Zunićiju, ali sve ovo šta sam vam pročitao, po vama nije tačno. Da li sam vas dobro razumeo?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Video snimak, ovaj, govori, vidi se čak i američka raketa koja je pogodila, znači, kuće u Nogavcu i vidi se kako izgleda, znači, selo Nogavac, razrušeno posle dejstva NATO avijacije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale, da idemo dalje. Sada ćemo preći na Celine. Ovde među dokumentima pod brojem 367 imamo mapu. Celine su selo, takođe, u opštini Orahovac i ja hoću da vas zamolim da vidimo šta je vojska radila u Celinama. Šta predstavlja mapa u dokumentu 367? To je mapa istog formata kao ova mala koju ste davali za Belu Crkvu.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da. Ovde se, znači, vidi raspored jedinica vojske u blokadi, vidi se, takođe, raspored jedinica vojske, znači, u Celinama ili iza Celina u 12.00 i raspored jedinica vojske u 18.00 toga dana, 25. marta 1999. godine. Ovde se vidi, znači, raspored jedinica MUP-a i ovde se vidi, znači, jedinica MUP-a koja je ostala, znači, koja je obezbeđivala kasnije komunikaciju, ovaj, Mala ... Kominikaciju Prizren-Đakovica u rejonima Male i Velike Kruše.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li se ovo na karti vidi da je vojska prošla Celine i ide dalje prema Istoku (Istog)? Ako ja mogu da pročitam kartu?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, otprilike, znači, vojsk ide prema Retimlju a to je prema Istoku, a to je istok-severoistok.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. E sad da vam pročitam šta piše u tački 63(A) u vezi sa ovim šta ću sada da vas pitam. Dakle 63(A), to je, inače, deo koji se odnosi na navodne deportacije i onda piše: "Orahovac: ujutro, 25. marta 1999. godine", dakle ovde se sada radi konkretno o 25.martu, ne kaže se ni ili "približno tog datuma"

već piše "ujutru, 25. marta 1999. godine, snage SRJ i Srbije opkolile su selo Celina tenkovima i oklopnim vozilima. Nakon granatiranja sela, snage SRJ i Srbije ušle su u selo i sistematski harale i pljačkale iz kuća sve što je imalo ikakvu vrednost, palile kuće i radnje i uništile staru džamiju. Većina meštana, kosovskih Albanaca, pobegla je u obližnju šumu pre nego što su stigle vojska i policija. Na dan 28. marta 1999. godine, snage SRJ i Srbije prisilile su hiljade ljudi koji su se skrivali u šumi da izađu. Pošto su te civile naterali da opešače do obližnjeg sela, muškarci su odvojeni od žena, pretučeni i opljačani i oduzeta su im sva lična dokumenta. Muškarci su naterani da opešače do Prizrena, a na kraju prisiljeni da odu u Albaniju". Pročitao sam vam celu tu tačku 63(A), dalje pod tim ima Nogavac i dalje, ali sad ćemo se zadržati, znači, na ovim tvrdnjama u tački 63(A).

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: U Celini je bilo borbe i Celina je, znači i po našoj proceni, Celina je, znači, bila obuhvaćena u sistem odbrane terorističkih snaga. I ona je bila aktivna mnogo puta pre toga i mnogo puta, znači, posle toga, do kraja rata. U Celinu su pod borbom ušle snage policije, prve. Posle toga moje jedinice koje su dolazile, znači, od pravca Bele Crkve. Moje jedinice se nisu zadržavale u Celini, ali ovo što se kaže, mislim pljačkale, iznosile stvari iz kuća, pa to je, prosto, nezamislivo. Kako bih ja mogao da zamislim mog vojnika da sme, a tu je uvek prisutan njegov komandir odeljenja, njegov komandir voda, njegov komandir čete, znači da uđe u bilo koju kuću i da nešto uzme, jer bi apsolutno odmah posle toga bio kažnjen. To je apsolutno bilo zabranjeno. I šta bi on mogao da radi, recimo, sa nekim stvarima koje bi uzeo iz kuće? Pa moji vojnici su bili iz cele Savezne Republike Jugoslavije, oni nisu bili, znači, sa ovoga prostora. To je bila redovna vojska.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta on nosi na sebi, generale?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: On na sebi nosi samo svoj borbeni ranac u kome ima, znači, jednu odnosno dve bombe, 150 metaka, rezervnu municiju, nosi, znači, svoj suvi dnevni obrok hrane, nosi jednu košulju, znači ono što mu je najpotrebnije, zato se i zove "bor-

beni ranac". Mi smo obično i vršili smotru naših vojnika posle dejstava, jer je najstrože bilo zabranjeno. Čak je bilo zabranjeno da piju vodu sa lokalnih izvora zbog zaraza, bolesti i bilo čega drugog, da uzimaju bilo kakvu hranu. Sve su dobijali iz svoje jedinice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle ušle su snage, sistematski harale i pljačkale iz kuće u kuću, sve što je imalo vrednost. Šta bi, na primer, neki vojnik mogao da radi s bilo kojom stvari koja, eventualno, ima vrednost, gde da je stavi?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ja vam već kažem, to apsolutno se nikada nije dešavalo, nije svojstveno vojsci i, naići ćemo, verovatno, na takve primere, svaki vojnik koji je uzeo nešto od civila, a u većini slučajeva to smo uspevali da otkrijemo, je završio na ratnom sudu ili je od mene bio, znači, disciplinski kažnjen. Što se tiče šume, ovde se pominje šuma ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E ovde, molim vas, da obratite pažnju. Kaže da je "većina meštana pobegla u obližnju šumu".

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: U rejonu sela Celine nema nikakve šume. Postoji ovde, između sela Celina i sela, znači, Nogavac, ovo ovde šta se zove kao Hočanska Reka (Lumi i Hoces), to je, to, znači, nisu šume, na ovoj teritoriji apsolutno nema šuma. To su, znači, više žbunje i, znači, to je ta teritorija. Rekao sam da je do Bele Crkve i Celine, da je to polje, a ovo ovde je, znači, blago brežuljkasto zemljište na kome se kasnije nalazi veliki broj vinograda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, ja vas samo podsećam da sam vam pročitao citat, kaže: "hiljade ljudi koji su se skrivali u šumi" ovde se kaže da su snage SRJ i Srbije prisilile hiljade ljudi koji se skrivali u šumi da izađu.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Moj komandant me je izvestio, znači, da je oko 200 civila našao, znači, u žbunju u koritu Hočanske Reke oko 200 civila i da su oni bili iz sela Celine i sela Nogavac. Znači, ne radi se o hiljadama, znači, nije ih brojao, ali oko 200. On je to tako i napisao u svojoj izjavi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I šta je on, je l' on prisilio tih 200 da idu negde ili šta je bilo s tim, šta vam je on raportirao?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ja sam rekao, znači, da se zaobiđu i da se vrate kasnije na svoja mesta. On u svojoj izjavi kaže da je rekao, znači, da ostanu na tom mestu gde se nalaze dok ne prođe vojska, a posle toga da se vrate, znači ovi koji su bili iz Celine u svoje selo, a ovi koji su iz sela Nogavac, to je tu u neposrednoj blizini. Kasnije je istu tu grupu primetio i moj komandir minobacačke baterije iz Drugog bataljona, kapetan Feta Elifat, znači da su oni poslušali to kako im je komandant bataljona rekao i da su se uputili, znači, ka svojim selima. Ali nikako nije moglo da bude reč o hiljadu, znači, to je bilo oko 200, prvenstveno, znači, civila, prvenstveno žene, deca i stariji muškarci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde se ne radi o hiljadu nego piše u množini, hiljade ljudi. Ali neka bude i 200, kaže se da su muškarci odvojeni od žena, pretučeni i opljačkani i da su im oduzeta sva lična dokumenta i da su oterani da otpešače do Prizrena, a na kraju prisiljeni da odu u Albaniju. Dakle, ne govorim ovde sad o broju nego govorim o ovome šta se tvrdi ovde da je se prema njima postupilo tako.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Postupak prema civilima je bio jasno propisan i regulisan kroz više naređenja. Svi oni koji su se ogrešili, znači, o ta naređenja su odgovarali. Tako da što se ovoga tiče, tu nemam praktično ništa više da dodam. Svi civili koji su nađeni, znači, sačekano je da se bezbedno, da prođe, znači, vojska i da bezbedno se, znači, vrate u svoja mesta. I praksa je bila, znači, da vojska ne kontaktira sa civilima, pogotovo ne obični vojnici, već da to urade samo starešine, čak nikakvi pregledi i pretresi, identifikacije civila od strane vojske nisu vršeni, ukoliko je bila u blizini jedinica policije, to je policijski posao i to je, znači, prepuštano njima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro ...

SUDIJA BONOMI: Generale, da li se dešavalo da je neko od vaših oficira ili vojnika prekršio ta naređenja, pa je protiv njega trebalo da se povede postupak?

SVEDOK DELIĆ: Da, dešavalo se.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, u vezi sa ovim pitanjem gospodina Bonomija, u čemu se sastojalo to kršenje naređenja?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pa najviše se sastojalo u tome, dešavalo se u kasnijem periodu kada je granica prema Albaniji bila zatvorena, jer u sklopu priprema za odbranu zemlje mi smo minirali, u dubini od pet kilometara, ceo granični pojas i bio je miniran čak i put koji vodi za Albaniju i nekoliko dana, znači, civili nisu mogli da idu za Albaniju, jer nisu prihvatani ni sa albanske strane, tako da su ogromna, da kažem, kolona civila stajala danima na putu. Nije smela da skrene van puta, jer je sve bilo minirano. Vojnici su morali da stoje pored da bi, ovaj, sprečili da govore stalno da su okolo mine. I tu se desilo, znači, da je jedan određeni broj vojnika uzeo novac, znači, od civila i oni su, znači, uhapšeni i odvedeni na ratni sud.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li imate slučaj da je neki od vaših vojnika ubio nekog civila?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Imam i takvih slučajeva, ali znam za, praktično, svaki taj konkretan slučaj. Nisu se desili, znači, na ovom terenu, desili su se kasnije. Moja jedinica je ubila, znači, osam civila. Jednoga 1998. godine iz nehata u rejonu Opolja (Opoje), a sedam, znači, civila u toku rata. Od toga, znači, jednog civila je ubio jedan vojnik i on je uhapšen, znači, mislim da to ima negde u dokumentaciji, uhapšen, odveden na ratni sud, dvojica starešina i dva vojnika su ubila dvojicu civila, oni su uhapšeni, oni su uhapšeni kasnije i mislim da su im izrečene 2002. godine ili 2003. godine kazne od strane Vojnog suda u ukupnoj dužni oko 35 godina i još jedan starešina je, znači, kada je upao u zasedu u jednom selu, znači, otvo-

rio vatru i, znači, iako su tu bili i teroristi i civilno, znači, stanovništvo, ljudi koji su, znači, bežali, ubio je, znači, tri civila, a nije pogodio, znači, teroriste i on je uhapšen u toku rata, odmah tri dana nakon što se to desilo i mislim da je on osuđen zbog njegovoga, znači, ovoga zdravstvenog stanja, na ovo zatvorsko lečenje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, generale, ali kad ste već na tome, da li se desilo da dođe do takvog događaja, a da se nije u skladu sa zakonom postupilo prema izvršiocu dela?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Na sva saznanja, a saznanja su dolazila, znači, jedna linijom komandovanja, od potčinjenih, znači, starešina, a druga su dolazila linijom bezbednosti. Na sva saznanja smo regovali i, znači, organi bezbednosti, četa vojne policije su uhapsili, znači, sve učinioce krivičnih dela. I svi su oni prosledni ratnom sudu, znači, u Prištini (Prishtine).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. Da se vratimo na Celine. Ja sam vam citirao ovo sve šta ste čuli, vi ste dali svoj komentar. U vezi sa Celinom, vi imate izjavu koju ste vi potpisali, od 18. decembra 2002. godine. Ona piše: "Sazanje o navodnim zločinima u selu Celine, izjavu dostavlja Komisiji za saradnju", ovom ekspertskom timu i onda govorite ovde, ovde se vi pozivate na podatak objavljen u optužnici za bivšeg predsednika SRJ, gospodina Miloševića. I kažete: "Prvi put sam čuo za navodne zločine počinjene u selu Celina 25. marta 1999. godine".

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I recite, šta je suština ove vaše izjave? Vi kažete, u stvari, samo da, u trećem pasusu: "Iz mojih razgovora s komandantima jedinica došao sam do podataka da je kroz Celinu prošla borbena grupa 2 pošto su prethodno zauzele snage MUP-a. Za selo su se vodile borbe, ali nije se dešavalo ništa protivzakonito. Kasnije popodne, jedinica je nastavila pokret ka selu Retimlju".

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovde ne piše, znači piše u drugoj jednoj

izjavi koja, mojoj, celovitoj, ja sam uveče boravio u Celini. U stvari, prošao sam kroz Celinu. Asfaltni put je, inače, vrlo blizu sela Celine ali ja sam znači boravio uveče u selu Velika Hoča, Nogavac, prošao sam pored Brestovca u Veliku Hoču, tu sam, ovaj, trebao da pružim odeđenu pomoć policiji i vratio sam se do sela Nogavac gde se je bilo prevrnulo jedno oklopno vozilo policije, izdao sam zadatak svome starešini koji rukovodi sa tenkom za izvlačenje oko izvlačenja toga borbenog sredstva, u to vreme su mi javili, to je negde oko 20.00 da je bombardovana ova, moja kasarna i ja sam onda ovde prošao kroz selo Celinu i izašao na asfaltni put i negde je to bilo, verovatno, oko 21.00, blizu 21.00 kad sam prošao kroz selo Celinu i otišao sam za Prizren da vidim kasrnu koja je toga dana bombardovana.

SUDIJA BONOMI: Generale, da li je akcija u selu Celine bila nešto o čemu biste vi obično, nakon događaja, napisali analizu?

SVEDOK DELIĆ: Pazite, ovo nije izdvojena akcija. Analiza se piše znači za svaki događaj. I ovde smo videli mi prethodnu analizu koja se odnosi, znači, analiza se odnosi na ceo taj teren, tako da se konkretno ne piše o samoj Celini.

SUDIJA BONOMI: Imamo li onda tu analizu koja obuhvata i akciju u Celini?

SVEDOK DELIĆ: Normalno, mi smo već prošli kroz nju, to je, samo da vidim koji je to tabulator, to je tabulator 359.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, dok svedok još o tome govori i pre nego što zaboravim, on je spomenuo ovaj tabulator 368 i rekao je da je to kraća verzija jednog dužeg dokumenta. Mislim da bi nam bilo od pomoći kad bismo svi znali da li smo taj duži dokument već pogledali ili to tek dolazi.

SVEDOK DELIĆ: To tek dolazi, znači, kasnije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, ja sam vam skrenuo

pažnju kada je pred svedoka stavljen ovaj dokument 359, to je analiza dejstava brigade, da ona obuhvata i pokriva sve događaje koji kasnije slede. To je u 359. dokumentu i ona se odnosi, znači, na dejstva 549. motorizovane brigade na uništenju šiptarsko terorističkih snaga u širem rejonu Retimlja i deblokadi komunikacije Suva Reka-Orahovac. I to je vreme od 25. marta do 29. marta, što piše već u prvom redu. A ovo što sam maločas citirao na šta se odnosi analiza, znači na dejstva brigade na uništavanju šiptarsko terorističkih snaga i deblokadi ovih komunikacija. Dakle, ta analiza se odnosi na sve ove događaje.

SUDIJA ROBINSON: Da, mislim da vidim da se tu spominje Celina.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa evo, ovde već na drugoj strani kaže: "Već u toku prvog dana realizovan je bliži zadatak tako što je izvršen snažan prodor snaga, pravac Bela Crkva-Brnjače (Bernjake) ka selu Celina-Mala Hoča" i tako dalje, posle Velika Hoča-Brestovac, Velika Hoča-objekat Osmaji i tako dalje. Dakle opisuje ceo ovaj rad brigade u toku tih nekoliko dana od 25. do 29. i sve je obuhvaćeno tom analizom.

SUDIJA ROBINSON: Da, izvolite, nastavite.

SUDIJA KVON: Gospodine Deliću, rekli ste da se operacija u Celini odigrala 25. marta.

SVEDOK DELIĆ: Da.

SUDIJA KVON: Da li je moguće da je sledećeg dana, 26. marta 1999. godine, grupa ljudi koji su ličili na arkanovce sa bradama ili obrijanim glavama mogla biti tamo viđena?

SVEDOK DELIĆ: Stalno se pominju, ja sam mnogo puta čuo "arkanovci". Njih su najviše, arkanovce pominjali, znači, šiptarski teroristi da bi strašili i zastrašivali svoje stanovništvo. Ja ih nikada

nisam video, a ne bih ni dozvolio da takvi ljudi borave u mojoj zoni. Jednostavno, tih ošišanih, dugokosih, bradatih ili sa nekakvim noževima, znači, to u mojoj zoni nije bilo. To nikada ne bih dozvolio.

SUDIJA KVON: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li je vama poznata naredba Vrhovne komande da se ne dozvoli nikakva paravojna formacija, odnosno, ako se na bilo šta tako naiđe, da se razoruža i hapsi?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, poznato mi je. I to je bilo poznato svim mojim starešinama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, ovide u dokumentu 369 je izjava pukovnika Vukovića čija je jedinica upravo bila na tom prostoru. Da li je to tačno?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, to je jedinica koja je prošla, znači, kroz Belu Crkvu, prošla, znači, kroz Celinu, Nogavac, prošla, znači, pored, ove, Velike Kruše, znači, ona je, znači, upravo dejstvala pravcem zapad-istok i prema Randubravi (Randobrave). To je bila oprilike direktrisa njenog dejstva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada u vezi sa ovim šta smo maločas komentarisali, u petom pasusu ove njegove izjave, on kaže da je "oko 14.00 naišao na grupu civila u kojoj su bile žene, deca i starije muške osobe. Grupa se krila u koritu Hočanske reke. U grupi je bilo oko 200 civila. Razgovarao sam sa jednim starijim muškarcem i on mi je reko da su iz Celina i Nogavca. Naredio sam mu da ostanu tu dok vojska ne prođe, a da se onda vrate u svoja sela. Znam da je grupa civila kasnije otišla u Celinu, jer me je o tome izvestio komandir vatrene grupe, kapetan Feta Elifat. Vatrene grupu sam preместio u rejon Brnjače. U selu Celine se nismo više vraćali" i dalje ne zna šta je bilo sa ovom grupom civila. Dakle, to je ono šta ste i vi znali.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: To je, nije to dolina Hočanske reke, u

stvari, korita Hočanske reke. To je mala rečica, znači, potok obrastao, znači, nekim niskim rasinjem, žbunjem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: On kaže da "jedinica nije počinila nikakav zločin u selu Celine i okolini, a takođe nema saznanja da je navodne zločine počinila neka druga jedinica."

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ja sam stalno bio u vezi sa tim komandantom kao i sa ostalim komandantima, znači, borbenih grupa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I uglavnom se ovde daje odgovor na ono što se nalazi navedeno u onoj knjizi "Kako viđeno, tako rečeno".

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pa prva ... Ja sam imao saznanja, znači i pre te knjige. Ja sam imao saznanja 2000. godine kada je komandant korusa pozvao sve komandante brigada i dao neke isečke i onda kaže ovako: "Tvoja je, znači, Bela Crkva, Velika Kruša i šta se tamo dešavalo". Tako da sam ja 2000. godine ... Komandant je, znači, tražio da se objasni, znači i da se napišu kratke izjave i te izjave su napisane, otprilike, na jednu stranicu. A kasnije u ovoj knjizi Fonda za humanitarno pravo, znači, Nataše Kandić, "Kako viđeno tako rečeno", onda smo pročitali, znači, dosta tih detalja koji su, otprilike, slični tome kako piše i u optužnici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite, ko je kapetan I klase Feta Elifat?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Feta Elifat je u mom drugom bataljonu bio komandir minobacačke baterije 120 milimetara.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, njegova izjava je u tabulatoru 370. U njoj piše "po selu Celine nisam deistvovao, jer nije bilo zahteva."

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Nije bilo zahteva, a selo Celine su zauzele, znači, jedinice policije. Ako posmatrate, znači, na ovoj kartu, znači, ovo je Bela Crkva, ovo je selo Celina, znači minobacačka bater-

ija je posela bila položaj kod Bele Crkve, a policija koja je, znači, ovde od asfaltnog puta se razvila je zauzela, znači, Celine tako da kada je vojska došla, znači, da je praktično Celina bile, Celine su već bile zauzete i da su dejstva nastavljena, znači, dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali ovde, ako ste zapamtili, mada sam ja poduže citirao, kaže da je "25. marta 1999. godine snage SRJ i Srbije opkolile Celine tenkovima i oklopnim vozilima". Tenkovi, to znači, to je vojska.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde se tvrdi i piše da je nakon granatiranja sela, da su ušle u selo i posle ono dalje, harale i tako dalje. Je li to tačno ili nije, jednostavno?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: To, jednostavno, nije tačno. Termin "opkoliti" znači celo selo okružiti, znači, sa svake strane. Ovde se vidi to na svakoj od ovih karti, znači, da je, znači, policija, otprilike došla sa jugo-zapada, a da je vojska došla, znači, sa zapada, pravcem zapad-istok. I selo nije bilo opkoljeno nu u jednom momentu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A je l' selo bilo, ovde se kaže, prvo ste ga opkolili pa ste ga granatirali, pa ste onda išli da pljačkate, palite i tako dalje.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: To je apsolutno suprotno svakoj vojnoj logici, jer ako se nešto opkoli kao što je tako malo selo, onda se ne može ni granatirati, jer bi došlo do gubitaka, znači, od sopstvene, znači, vatre. Nelogično je, potpuno nelogično i znam da se to tamo nije dešavalo. Na kraju krajeva, bio sam tamo.

SUDIJA KVON: Generale Deliću, u ovom tabulatoru 370, to je izjava kapetana I klase Fete Elifa, u jednom pasusu stoji: "Osmatračnica mi je bila na TT440". Možete li da mi kažete šta to znači "TT440"?

SVEDOK DELIĆ: Topografski pojam, trigonometrijska tačka. Znači trigonometrijska tačka za, ja bih mogao da je nađem ovde, znači ... Znači, to je jedna kota na zemljištu, to je trigonometrijska tačka, to

je, znači, visinska tačka na zemljištu a osmatračnica se obično određuje na nekoj, znači, na nekom brdu, znači, na nekom pogodnom mestu odakle se ima pregled, znači, šire teritorije. A to "TT", znači trigonometrijska tačka. Znači topografski je to pojam.

SUDIJA KVON: Da li je moguće kad komandanti međusobno radiom komuniciraju, da se oni međusobno predstavljaju brojevima? Na primer 440. Na primer komanda broj 440.

SVEDOK DELIĆ: Svi imaju nazive, znači, svi prvo imaju naziv. Recimo ja sam imao naziv "Poljanica". I imao sam posle toga svoj broj. Znači, da bi onaj ko me sluša znao da sam to ja. Recimo, Poljanica često, bio sam "Poljanica 319". Znači svi moji komandanti su, takođe, bili Poljanica, ali su imali svoje brojeve.

SUDIJA KVON: Da li vam "komandant 444" nešto znači? Da li je moguće da je to bilo jedno od vaših kodnih imena?

SVEDOK DELIĆ: Ne, ne, ne. Znači za moje, slično je to bilo i kod jedinica policije, znači mora imati ime, znači neki naziv. Rekao sam kakav je naziv u mom slučaju i posle toga samo broj koji označava o kome se to jedinici ili starešini radi.

SUDIJA KVON: Hvala, izvolite, nastavite, gospodine Miloševiću.

ADVOKAT KEJ: Samo još jedna stvar. Ako pogledate kartu, odmah s desne strane ...

SUDIJA KVON: Hvala.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, u vezi sa ovim područjem Celina, u tabulatoru 371 postoji izjava starijeg vodnika I klase, Olivera Ilijevskog i on ovde kaže: "U vremenu od 25. do 28. marta

1999. godine, sa streljačim vodom učestvovao sam u blokadi", to znači on je komandir voda?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, on je komandir voda iz Drugog motorizovanog bataljona.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači ...

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da je komandir voda iz Druge čete, Drugog motorizovanog bataljona.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. On kaže: "Učestvovao sam u blokadi, pretresu terena i uništenju šiptarsko terorističkih snaga na pravcu sela Bela Crkva, sela Celine, sela Randubrava i sela Donje Retimlje, sela Neprebište". Znači ceo taj pravac.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, on je sa svojim vodom prošao, znači, ceo pravac koji se ovde pominje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I on ovde ponovo pominje: "Po izvršenom maršu 25. marta 1999. godine oko 6.00, poseo sam liniju blokade na putu kod trigonometrijske tačke 440 i jugoistočno od sela Bela Crkva za oko jedan kilometar ka selu Celine. Levo je bio vod poručnika Živkovića, a desno odred policije. Iz sela Celine otvorena je vatra na moj vod i policiju, oko 7.30. Odgovorili smo na vatru. I onda govori da je borba trajala 40 minuta i potom je policija ušla u selo i izvršila pretres. Pretpostavljam da su razbijene šiptarsko terorističke snage pobile ka selu Randubrava, a da se stanovništvo povuklo ka ovom selu po otpočinjanju borbenih dejstava". On je prošao kaže obodom sela, nije vido civile. Poseo položaj u rejonu Brdo i ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, kako glasi vaše pitanje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle ovde i on govori da tamo nikavih civila nije bilo, da je o ovome što daje izjavu pročitao u knjizi "Kako viđeno, tako rečeno" i tvrdi da nisu dolazili u kontakt sa civilnim stanovništvom i da ne zna da je bilo koja druga jedinica mogla

to da izvrši, bilo šta od toga.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: On je, znači, bio komandir voda koji je direktno prošao, znači, ovim pravcem.

SUDIJA BONOMI: Generale, kakva je bila uloga Nataše Kandić u vezi sa ovom knjigom?

SVEDOK DELIĆ: Ona je na čelu tog Fonda za humanitarno pravo. Znači to je jedna jako jednostrana knjiga. Mada, ja sam se i juče pozivao na nju, jer je ona u nekim momentima u svojoj knjizi citirala, znači i izvore OEBS-a.

SUDIJA BONOMI: Znači, ovde u ovim dokumentima se govori o nekoj knjizi koju je ona napisala, a ne o knjizi OEBS-a?

SVEDOK DELIĆ: To je, znači, knjiga Fonda za humanitarno pravo, a na čelu tog fonda nalazi se Nataša Kandić.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja ne mogu baš da se najbolje snađem, je l' to ta knjiga "Kako viđeno, tako rečeno"?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da. U toj knjizi su navedene sve opštine na teritoriji Kosova i Metohije i šta se navodno u njima dešavalo od mesta do mesta, ali je knjiga, kad se pročita, znači, vidi se da je težišno da su korišćeni izvori Albanaca. Znači samo da su korišćeni izvori Albanaca i u nekim delovima da su korišćeni, znači, izvori OEBS-a.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: A da li sam ja dobro razumeo, gospodine Robinson, da se ovde tvrdi da je to ta knjiga dokument OEBS-a?

SUDIJA ROBINSON: Gde se to tvrdi?

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, mi svi znamo kakva je situacija sa knjigom, ali mislim da nas u ovom trenutku zanima šta svedok shva-

ta u vezi sa tom knjigom, a kasnije ćemo da govorimo, onda, o posledicama.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, nastavite, gospodine Miloševiću. I vi treba da pokušate da pročete kroz ove tabulatore što je sažetije moguće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja nastojim, gospodine Robinson, da prođem što je sažetije moguće, ali, kao što vidite, ovo se sve odnosi na navode gospodina Najsa. Generale, svedok ove druge strane Rešit Salihi (Reshit Salihi) iz Celina rekao je ovde, to je 19. do 22. aprila 2002. godine, inače transkript je 3.542 strana, rekao je, on je iz Celina, rekao je da je 24. marta 1999. godine srpska vojska bila, u fil-boksu se kaže "u crnim uniformama", u iskazu toga nema, to vama skrećem pažnju i da je otvarala vatru na kuće i zgrade uključujući i džamiju u Celinama, da su tom prilikom zapalili kuće, odnosno da su jedinice Vojske Jugoslavije tog dana okružile selo Celine, granatirale ga, zapalile, a potom je Vojska Jugoslavije ušla u selo i tada su otvarali vatru po kućama i zgradama. Dakle, ovo je gotovo identično sa onim šta tvrdi gospodin Najs u tački 63(A), ali je ovde reč o svedoku koga je gospodin Najs ovde izveo. Šta možete o tome da kažete?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Apsolutno, znači, mogu da kažem da to ne odgovara istini, ne može se pominjati, znači pominje se datum 24. mart ... Mi ovde govorimo, znači da, i to piše u svim dokumentima i zapovestima da je 25. marta ujutru, znači, počela ovde dejstva. Što se tiče crnih uniformi, crne uniforme su postojale jedino u OVK, u specijalnim jedinicama OVK i u njihovoj vojnoj policiji. Kod nas, znači, u našoj vojsci, znači, ne postoje crne uniforme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, 'ajmo da je pogrešio datum, da je rekao da je 25. mart, da li je išta od ovih događaja tačno?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pa ja sam već kroz ovo prethodno,

znači, rekao, za prethodnog svedoka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je tačno pošto se ovo, tačno je da ste rekli, jer se ovo poklapa sa onim šta piše u tački 63(A) gospodina Najsa. Pošto kažete da ne odgovara istini, da li vas ja dobro razumem, da li znači da smatrate da ovaj svedok laže?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Znači da govori neistinu.

TUŽILAC NAJS: Ne, ne, ne možemo ovako.

SUDIJA ROBINSON: Ovo je neprimereno pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Šta vam je poznato o tome kako je napadnuta stara džamija?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Znači kad su uopšte u pitanju verski objekti, oni su imali jedan poseban, znači, tretman, jer postoji zabrana dejstva prema tim objektima. Istina, znači, ti objekti ne uživaju zabranu ukoliko se koriste za dejstva, znači, snajperista ili ukoliko se iz tih objekata dejstvuje. Ja nemam saznanja, imam saznanja za, u ovoj zoni za neke druge objekta, recimo, mislim da je to džamija u Neprebištu, u Retimlju, zatim da je to džamija u Landovici i u Piranu, a za ovu džamiju nemam podataka da je bilo dejstava. I, takođe, nemam podataka da je na nju neko dejstvovao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ovaj svedok tvrdi da su srpske snage naredile da se odvoje žene i deca od muškaraca, da su muškarci opljačkani, da su im oduzete dragocenosti i lična dokumenta koja su bila zapaljena, potom su muškarci formirali liniju i marširali su dok su bili na nišanu u pravcu sela i Prizrena i da su stajali na jednom od punktova sa rukama podignutim iznad glave šest sati. Da li vi možete da bilo šta kažete u vezi sa ovim navodom, to je na transkriptu 3.543. strana u njegovom svedočenju.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ja samo mogu da kažem, ako se vidi na ovoj karti, ovde se nalaze moje jedinice u blokadi. Znači, ovde je moj major, odnosno sada potukovnik Paravinja Radivoj. Znači, lično

sam sa njim razgovarao i kasnije kada su me interesovale sve ove stvari, ovo se nije moglo desiti. Da neko drži, da neko maršira, znači, nekoga drži na nišanu ili da ga drži šest sati na nekom punktu, jer moja vojska je bila od ove ovde raskrsnice, pa sve, gotovo do sela Landovice. To je nekoliko kilometara. Znači, na tom delu, to nije moglo da se desi, a da ja o tome ne budem izvešten.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovaj svedok takođe tvrdi da je 26. marta 1999. godine, oko 7.00, 8.00 grupa od preko 40 policajaca došla do šume Pisjak gde se skrivalo 5.000-6.000 izbeglih ljudi i uz pretnju oružjem otela novac, nakit i lične isprave. Da li su ovo istinite tvrdnje?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Šuma Pisjak? Ja kažem da na ovoj teritoriji, znači, sve do linije koja se vidi ovde na karti, sve do linije, znači, Orahovac, Velika Hoča, Suva Reka, u ovome delu nema tih šuma gde može da se skloni 6.000 ljudi. Tu jednostavno, ovu su sve pretežno vinogradi, od ovoga poljoprivrednog dobra "Mala Kruša" i od "Orvina" iz Orahovca i privatni vinogradi iz ovih sela. Znači ovde nema šuma. U ovim vrtačama, raznim, znači u ovim potocima, postoje samo žbunje koje je oko potoka. Kod Retimlja se jedino nalazi, znači, jedna manja šuma. Šume se nalaze jedino kod ove linije gore, to je planina Milanovac. A na karti nisam mogao da pronađem znači taj termin "Pisjak". Kako se kaže, "šuma Pisjak".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, da, on kaže došla grupa policajaca od šume Pisjak.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Na našim kartama, bez obzira kog su, ovaj, razmera nisam mogao da nađem takav termin.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, drugi svedok gospodina Najsa, Agim Zečiri (Agim Hajdar Zeqiri) iz Orahovca navodi da je konvoj sa izbeglicama sačinjavao, otprilike, 4.000 ljudi i da je bio praćen od strane vojske i policije u pravcu Albanije. E sad, molim vas, objasnite, to je na transkriptu strane 757, 758, da li su ovi ljudi proterani za Albaniju, kako to navodi ovaj svedok?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Tu se kaže da je vojska nekoga proterivala i da je vojska nekoga pratila. Znači vojska apsolutno nikada, nikada za svo ovo vreme nije proterala, znači, nikoga za Albaniju. I nikoga nije pratila. Ne može se shvatiti kao praćenje ovaj, ovde, znači, postojanje vojnika na ovome delu prema državnoj granici na asfaltnom putu, koji su morali da stoje tu više dana, sve dok trakama nije obeležen put sa jedne i druge strane. Ta vojska nije imala za cilj da nekoga prati, već je imala, stajala je pored puta da, znači, obezbedi da civilno stanovništvo ne skrene s puta u minska polja. I to se ne bi smelo nikako, ta vojska je bila u funkciji zaštite civilnog stanovništva. Ali to je neposredno od granice do mesta Žur (Zhur) i ovde dalje do ovoga, mislim da se zove Muradem (Muradem). Jedino je tu mogla da se vidi vojska pored puta. Istina, ovde je vojska bila takođe, znači, pored puta. Ja sam izvešten od svoga komandanta da su 27. prolazile određene grupe civila, ali su one bile iz nekih drugih pravaca, išle su asfaltnim putem, znači u grupama od po nekoliko vozila ili nekoliko desetina vozila, ali ih niko nije zaustavljao, jer su oni normalno prošli asfaltnim putem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle ovo šta on kaže, nije tačno, to šta sam vam citirao.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. Svedok Jusuf Džemini ili Đemini, ne znam tačno kako se čita, iz Celina, kaže u svom iskazu da je preko radio veze, evo sad onog broja koji je maločas spomenuo gospodin Kvon, kod 444, čuo razgovor između glasa koji je pripadao policajcu iz Celina, koji je govorio da su mnogi ljudi u Celinama ubijeni, a drugi glas ga je navodno pitao da li je veći maskr nego u Račku (Recak), na šta je ovaj odgovorio da je dva puta veći. E sada, prvo mi recite, to je, inače, transkript strana 8.562 i 8.563, a svedok je svedočio 24. jula 2002. godine. Prvo mi recite za ovu reč masakr u Račku, koje upotrebljavao tu reč, "masakr", u Račku?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: To sam prvi put, to sam znači čuo od gospodina Vokera (William Walker), da je on prvi upotrebio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad, da li je iko na našoj strani, među našom vojskom i našom policijom, upotrebljavo reč "masakr" u vezi sa Račkom ili nekim bilo drugim mestom na Kosovu?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: To nikada nisam čuo da je neko pomenuo dejstva u Račku kao "masakr".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam se čini logično da naši policajci među sobom razgovaraju tako što upotrebljavaju reč "masakr" za, za događaj u Račku?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: To, nikada tako šta nisam čuo i mislim da je to nemoguće, jer veze koje postoje u policiji, takođe su veze, znači i horizontalnog i vertikalnog nivoa i postoje starešine tako da takva komunikacija nije moguća. Na kraju krajeva, ja sam imao vezu, znači, kako sa svojim jedinicama, tako sam imao, znači i dva uređaja veze koju su prpadali MUP-u. I ja sam pratio, znači, komunikacije MUP-a. A to je bilo potrebno zbog toga što ukoliko je nekoj jedinici MUP-a bila potrebna pomoć, znači odluku da im se pruži pomoć, mogao sam da donesem samo ja ili odluku da im dam podršku nije mogao, znači, da donese lokalni komandant koji se nalazio na tom pravcu. Opet sam odluku mogao da donesem samo ja. Znači da sam slušao i komunikacije preko tih ručnih radio stanica, znači, motorola i između MUP-a. Normalno, prvenstvano sam slušao ono šta su govorili moji komandanti. Ali ovako nešto nisam čuo i ovo ne liči na komunikaciju između, znači, ni pripadnika vojske ni pripadnika MUP-a.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A jeste čuli ikad u tom saobraćaju pošto ste ga stalno pratili, pošto kažete da ste imali dve radiostanice MUP-a koje su bile stalno uključene, jeste li čuli ikad neki "kod 444"?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ne. Apsolutno to nikada nisam čuo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je neko od vaših, da li biste morali čuti ili neko od vašeg osoblja koji prati taj radio saobraćaj,

mogao čuti ovakav razgovor, da je on stvarno vođen?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Moji komandanti nisu imali mogućnost da slušaju veze MUP-a, znači, to sam mogao da radim, samo ja sam slušao njihove veze, a moji komandanti su imali samo veze samnom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, vidite, ovaj svedok kaže da se razgovor odnosi na masakr u Celinama i da je tamo, prema ovom razgovoru, dvostruko više izginulih ljudi nego u Račku. Recite mi šta vi znate uopšte gubicima šiptarskih snaga u Celinama, gde su se i vodile borbe?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Što se tiče, Celina, znači tu su borbe trajale četrdesetak minuta ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To piše i u ovoj izjavi vašeg komandanta.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: S obzirom da su jedinice policije te koje su prve ušle, ovaj, u Celine, ja, znači, nemam podataka o gubicima, znači, na strani terorista.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A imate li ikavu predstavu koliko je tamo poginulo ljudi?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pa po onoj analizi, već je rečeno, znači, da naše pretpostavke za celu ovu, za celu ovu, znači, zonu na kojoj su se odvijala dejstva, se kreću, sad da li je to 75 ili 85 lica. I, znači, pošto je ovde pružan organizovan, znači, otpor, pošto je ova teritorija bila, znači, u inženjerskom smislu uređena, pošto su pojedini pravci bili minirani od strane terorista, ovde su, znači, uspevali, mi nismo, recimo, naišli ni na jednog ranjenog teroristu. Pronalazili smo tragove krvi, pronalazili smo, znači, čak sam na jednom mestu pronašao i delove lobanje, krvavu kapi i tako dalje, ali su poginuli teroristi takođe izvlačeni, znači, zajedno sa jedinicama u dubinu teritorije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U svakom slučaju, da li biste vi morali znati da se nešto slično desilo u Celinama?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pa vidite da se Celine nalaze neposredno uz put. Čak ovde, kako se prikazuje na karti, ovo je stanje od znatan broj godina znači pre. Celine su se vrlo približile, znači, ovom asfaltnom putu. Ovde neposredno je ta raskrsnica gde se železnička pruga odvaja od puta, ovde se, znači, na ovome delu su se nalazile moje snage koje su bile u blokadi i koje su imale samo taj zadatak, znači, da eventualno spreče proboj snaga prema reci Beli Drim (Drini i bardhe). Znači ovde sam imao, znači, više starešina, jer su jedinice bile mešovite. Svim snagama je komandovao, znači, major Paravinja. Znači bilo šta da se dešavalo ovde neposredno uz ovaj put, on bi, ili on ili druge starešine, morale to da primete, bez obzira da li je to na strani vojske ili na strani MUP-a.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Hvala, generale. Molim vas da pogledate sada, moj se zahtev gospodine Robinson odnosi na ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, vreme je za pauzu. Hteli ste nešto da kažete, izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Samo u vezi s dokaznim predmetima, ja tražim da se oni uvedu, ovi koje smo sad prešli. A došli smo do 372, odnosno zaključno sa 371.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Prihvataju se 367 i 368, a ostali dokumenti su obeleženi u identifikacione svrhe. Pauza od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, možete da nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, u dokumentu 372 nalazi se karta na kojoj je Landovica. Mi imamo ovde i jednu izjavu svedoka, svedoka druge strane koja se odnosi na Landovicu, ali najpre da vas pitam šta je vojska radila u Landovici i šta možete da kažete o mapi koja je obeležena na Landovici, to je 372. dokument? Ovde imamo, u stvari, dve mape, jedna je Landovica 25. marta 1999. godine u 6.00 i jedan je Landovica 26. marta 1999, godine u 12.00.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Selo Landovica se nalazi, znači, selo Landovica se nalazi, znači, pored puta Prizren-Zrze-Đakovica. To što je karakteristično, ono se nalazi u neposrednoj blizini Prizrena, znači, svega nekoliko kilometara od sela Dušanovo (Dushanove). U tom selu ili u njegovoj neposrednoj blizini, nalazi se moje ratno komandno mesto. I više puta u toku 1998. godine, pa i u toku 1999. godine, to moje komandno mesto je posedano. Ovde se u tom selu vide neposredno, ako je ovo ovde selo, znači 200-300 metra iznad njega su položaji, znači, artiljerije. To su, inače, u miru uređeni položaji koji su posedani svake godine nekoliko puta prilikom raznih vežbi. Ovde se nalazi to moje komandno mesto. Ono je udaljeno od sela nekih 200 metara, 200 do 300 metara. Tu se, takođe, nalaze uređeni položaji, zakloni za moju jedinicu veze, znači za četvu vojne policije, izviđačku četvu i za, znači, osnovno i pozadinsko komandno mesto. To govorim zbog toga što smo se nalazili, znači, vrlo često, pa i ovo vreme, u neposrednoj blizini Landovice i smatrali smo da tamo ne može biti terorista, jer smo mi prisutni tu na 200-300 metara.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Kada smo planirali ovu aktivnost, znači, ovu aktivnost, isključili smo selo Landovicu iz te aktivnosti, upravo zbog moje procene i procene mojih starešina, da smo tu pored Landovice na 200 metara i da tu ne može biti terorista, već smo liniju blokade pomerili, znači, ispred toga sela, kod Donje Srbije (Skenderaj i Ulet).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale ...

SUDIJA KVON: Samo trenutak, molim vas. Mislim da se karta koja se

nalazi na grafoskopu razlikuje od one koju ja imam. Na mojoj karti stoji 26. april i na mom primerku se ne nalaze te oznake, ne za 26. mart.

SVEDOK DELIĆ: Te karte, jedna je od 25., prikazuju raspored jedinica 25., a druga je za 26. Evo sada sam, znači, stavio kartu koja označava raspored 26.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Kvon, ja sam skrenuo pažnju da se u ovom tabulatoru nalaze dve karte: jedna je 25. u 6.00 i druga je 26. u 12.00.

SUDIJA KVON: Da, ali mi nemamo ovu prvu kartu koja nosi datum 25. mart 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li možete da objasnite obe ove karte. Možete prvu da stavite na grafoskop, pa onda drugu.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Sa stanovišta događanja u selu Landovica, obadve karte su, mogu obadve da se koriste. Pošto je događaj ovde od 26. onda bolje da stoji, znači, ova karta koja je vezana za 26. A jedina razlika je, znači, što se ovde može, znači, na ovoj kari videti raspored jedinica, znači, drugih ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kej?

ADVOKAT KEJ: Oprosite, tabulator 380 je, u stvari, karta za 25.

SUDIJA ROBINSON: Da, sad vidim. Hvala vam, gospodine Kej.

SUDIJA KVON: Možda je ova prva karta uključena u tabulator 380 greškom, ili se nešto slično dogodilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, verovatno je greška, jer kod mene u tabulatoru 380 nema ništa, a obe su stavljen u ovaj tabulator 372. Ali bitno je da imate i jednu i drugu. Objasnite, generale, molim

vas.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovde sad je karta od 26. Ova karta pokazuje, znači, gde se nalazi selo Landovica i pokazuje, znači, položaje artiljerijske baterije 122 milimetara, znači i to jednog njezinog dela i samohodne baterije samohodnih lansera 128. Zatim pokazuje dalje, ispred, gde se nalaze snage za blokadu i pokazuje, znači, ovde gde se odvijaju, dalje gde su jedinice, gde se odvijaju dejstva na dan 26.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dejstva nisu obuhvatala selo Landovicu.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ne, selo Landovica, po mojoj proceni i po proceni mojih starešina, znači, upravo zbog ove blizine, neposredne blizine i, da kažem, toga što smo svake godine više puta bili u neposrednoj blizini sela, što su se tu nalazili naši položaji, moje komandno mesto pod zemljom koje se nalazi ovde, znači, smatrali smo da na 200 do 300 metara od naših položaja, neće bito ovaj i da se tu neće organizovati teroristi. I zbog toga smo isključili to selo iz linije blokade i ono nije trebalo ni da bude pregledano, ni, znači, izvršeni, ni u ... Jednostavno, vojska nije trebala u njega da uđe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi ste napisali izjavu o događaju u Landovici, 26. marta 1999. godine, događaj se odnosi, dakle, na 26. mart 1999. godine, a izjavu ste napisali 18. decembra 2002. godine. Ta vaša izjava se nalazi u dokumentu 373 i ovde u drugom pasusu se i kaže: "Iz sela nikad nije otvarana vatra, sa seljanima nismo imali nikakvih problema i zbog toga selo je bilo van linije blokade, vojnicima je bilo zabranjeno da ulaze u selo bez starešine i da iz prodavnica na teritoriji kupuju bilo kakve artikle, a pogotovo hranu. No, ova naredba je povremeno kršena, bilo sa znanjem nižih starešina ili bez njihovog znanja. Kasnijim ispitivanjem vojnika, saznao sam da su vojnici sa landovačkog brda povremeno silazili do prodavnice u Landovici radi kupovine cigareta, sokova, slatkiša i slično". I sad se ovde opisuje događaj 26. Šta je, u stvari, to bilo, možete li kratko da kažete ili možete samo da citirate ovo šta ste već

napisali u izjavi, svejedno?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovu su moja saznanja iz razgovora, znači, sa starešinom jedinice, iz razgovora sa komandantom, znači, ovoga, divizionu haubičkog i to su moja saznanja iz tog vremena, mada su, znači i organi bezbednosti, ovaj, vršili svoju istragu i ispitivanje ovoga jednog vojnika koji je, u stvari, dva vojnika su preživela, jedan ranjen, a jedan je, znači, bio nepovređen. U najkraćem, znači četiri vojnika iz ove jedinice, pošto su i ranije dolazili, znali su da u selu ima prodavnica. Znači otišli su u tu, sišli su u selo, otišli su do te prodavnice, znači prodavnica je bila zatvorena, što je bilo neuobičajeno. Ja sam ovde, moja saznanja koja sam ja napisao u izjavi, oni su, znači, razvalili tu prodavnicu, odnosno otvorili vrata, nasilno, uzeli su iz prodavnice, znači, nekoliko kesica čipsa i soka i krenuli su da se vrate u jedinicu. Na njih je, znači, otvorena vatra iz okolnih kuća i tri vojnika su, znači, ranjena, a ovaj vojnik koji je bio prvi u koloni, znači, on nije bio ranjen i on je odmah, znači, pošto nije mogao da im pruži pomoć, jer je bilo, znači, dejstvo, znači, iz više kuća, on je praktično otrčao do svoje jedinice da javi šta se desilo. Iz jedinice su odmah reagovali i obavestio je mene, znači, taj komandir prvo, odnosno njegov komandant da imaju, znači, ranjenih ili poginulih vojnika u selu. Ja sam odmah, znači, naredio da se ti vojnici moraju izvući iz sela, pošto su rekli da, znači, ne mogu sada selu da priđu, jer u selu ima, znači, jakog dejstva i sa džamije i iz više kuća, čak sad, znači i sa oboda sela, upotrebio sam i naredio sam da se jedan vod koji se nalazi u rezervi, odmah krene prema tome selu. Naredio sam komandantu tog divizionu koji je bio sa ovim snagama u blokadi, da odvoji jedan deo snaga i naredio sam komandantu ove borbene grupe 1 koja je bila najbliže da, znači, odmah odvoji jedan tenk i da se da toj grupi. I kako piše u mojoj izjavi, znači, ovde su borbe trajale, znači, do mraka. Stanovništvo je počelo, znači čim je otvorena ova vatra i pre nego što je pristigla vojska, stanovništvo koje je, znači, bilo tu u selu, je otišlo u dva pravca, a sa njima i jedan deo terorista. Jedni su otišli ovde, znači, kroz ove vinograde prema, to je Gornja Srbica (Skenderaj i Eperm). Prema selu Gornja Srbica. A

drugi su prošli asfaltni put i ovde došli, znači, u rejon sela, to je selo Atmađa (Atmagje) se zove. Kada su pristigle, znači, jedinice, znači, izvučena su, dva vojnika su bila mrtva, a jedan vojnik je bio ranjen. Iz razgovora, kasnije iz razgovora sa tim vojnikom, znači, on je rekao, znači, da su svi pogodoeni, pošto je dejstvovano iz više kuća, odmah sva trojica, da su teroristi izašli iz kuća pošto su ova dva vojnika, znači, jaukali od bolova, znači teroristi su im prišli i ispalili po ceo jedan okvir u prvog i drugog vojnika. Ovaj treći vojnik Kruščić, on se pravio da je mrtav, znači, ležao je kao mrtav i oni, iako je bio pogodoen, znači, on je teško povređen sa više metaka, znači teroristi su samo došli do njega, uzeli njegovu pušku i vratili se, znači, prema kućama. Znači, borbe su tu trajale, znači, do mraka. Ovim teroristima koji su se izvlačili prema selu, u toku borbe prema selu Gornja Srbica, pomoć su pružili, znači, praktično jedna grupa koja se nalazi iza leđa, to je, znači, sasvim sa druge strane iz rejona sela Atmađa. Bilo je, znači, dejstvo po ovoj ovde jedinici, znači sa leđa, tako da su morale da se angažuju snage da se neutrališe, znači, ta grupa. Znači toga dana, u tom selu, poginula su, znači, dva vojnika i jedan je teško ranjen. Kasnije, pregledom sela, utvrđeno je, znači, da se upravo blizu prodavnice nalazila, štab za to selo u kome se nalazio deo oružja, municije, sredstva veze, zatim ove karte, a primećeno je, posle je pronađeno u selu da su urađeni i bunker kod nekih kuća što mi ranije nismo primetili i da su za izradu tih bunkera korišteni i stubovi, jer ovde okolo su sve vinogradi, oni betonski stubovi koji se, inače, koriste u vinogradima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, vi ste to opisali u svojoj izjavi, a vidimo u dokumentu 374, ova vaša izjava je dokument 373 i izjavu potpukovnika Radivoja Paravinje koji je bio nadležan za tu jedinicu, pretpostavljam.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, poginuli vojnici su iz njegove jedinice. On se u to vreme nalazio, znači, na drugom zadatku, ali je, znači, dobio od mene naređenje da sa delom snaga dođe u pomoć ovoj jedinici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Njegova izjava se podudara sa ovim šta ste vi prikupili kao saznanja i dali u svojoj izjavi, je li tako?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, u globalnom, znači, izjava se podudara sa onim šta sam ja rekao.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, da li ćete da pozovete kao svedoke neke od ovih osoba koje su dale izjave Komisiji za saradnju sa Međunarodnim krivičnim sudom?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa ja mogu da ih pozovem kao svedoke, neki od njih jesu na spisku svedoka, zavisi od toga koliko se značaja da ovim izjavama koje su oni već dali, ali neki od njih svakako mogu da svedoče mnogo detaljnije, jer general Delić je komandovao celom tom jedinicom i pretpostavljam da bi bilo korisno da se čuje i svedočenje nekog od njegovih komandanata za deo na kome je on bio nadležan, da bi situacija bila potpuno jasna.

SUDIJA ROBINSON: Uvek je dobra strategija da se pozovu svedoci koji su bili u neposrednoj blizini neke akcije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, ovde je svedočio svedok druge strane, Halil Morina (Halil Morina) o Landovici, o ovom događaju koji ste vi sada opisali i o kome imamo i izjavu potpukovnika Paravinje. Citiraću vam sa strane transkripta 892, samo nekoliko reči i onda sa još nekih strana ...

TUŽILAC NAJS: Ako optuženi može da nam da, molim vas i datum. Čini mi se da se naša paginacija ne poklapa uvek sa njegovom, pa je možda najbolje da čujemo i datum.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Miloševiću, pomozite nam, molim vas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Svedočio je 21. februara 2002. godine.

ADVOKAT KEJ: Mislim da je to možda bio 25?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ - PITANJE: Kod mene je ovde zapisano 21., ali moguće je da ste vi u pravu, gospodine Kej. U svakom slučaju, transkript je 892. strana, na njoj počinjem, ja ću par stvari samo da citiram. On kaže, pominje: "Vojno vozilo je došlo nekoliko minuta nakon granatiranja. Ja sam tamo bio s mojim bratom i našim suprugama. On je pošao samnom dok je trajalo granatiranje i pucanje u vazduh". Kaže na strani 893: "Video sam ih kako spaljuju selo. Ubili su jednog Ciganina, a kad su sišli ubili su su i Avdi Gašija (Avdi Gashi), Albanca i jednu paralizovanu ženu, zapalili su je u njenoj vlastitoj kući". Na pitanje "koliko dugo su trupe ostale u vašem selu, odgovor, do 7,00" a na strani 894, na početku samom piše: "Nakon toga smo otišli dobro avidimo šta se dešava, šta se dogodilo u susednim kućama, otišao sam u našu kuću i video da je spaljena". A kasnije, na strani 894, "kasnije tog popodneva ili rano uveče, da li ste primetili u kakvom je stanju bila džamija?. Ne, sledećeg dana sam to primetio, 27". Na starni 895, "prvo sam otišao u susednu kuću i tamo sam video 13 leševa na podu. Nakon toga smo otišli da pretražimo druge kuće u selu, da vidimo da li ima neko ko je ostao. Nismo pronašli nikoga. Nakon toga smo se vratili kući. Ne, prvo smo otišli u da ih sahranimo, išli smo da tražimo članove naše porodice. Bilo nas je 39. Nismo ih pronašli. Tražili smo sve do 11.00, po polju, po potoku, svuda, svuda smo ih tražili, ali nismo ih našli. Oni su otišli za Prizren". A onda ga pita ponovo: "Ranije sam vas pitao o džamiji. Rekli ste nam da ste je videli sledećeg dana, 27. Da li ste tada videli džamiju ili kasnije?" Odgovor: "Video sam je 27 u 11.00. Došli smo spolja, vratili se kući. Nakon toga je došla grupa vojnika, pregledala lešave i njih trojica su otišli u džamiju. Ušli su u džamiju, na rukama su imali bele trake, počeli su da pucaju na džamiju. Počeli su granatirati džamiju. Za 10 minuta čuo sam jednu detonaciju i pao je minaret". Kaže "Tamo su došli automobilom. Izašli su iz automobila, ušli u džamiju, postavili minu i onda sam čuo eksploziju. I onda sam video kako pada. Ništa drugo". A onda objašnjava na strani 897 "Došli su u 'Pincgauerima' (Pintzgauer) i u jednom automobilu 'Zastava'. Pre nego što su granatirali, pregledali su leševe. Isto tako,

vratili su se natrag i u 'Zastavu' utovarili leševe ". Dakle, čuli ste izjavu ovog svedoka. Iz nje prizilazi da je selo teško granatirano, ovde kaže da je 13 ubijenih nađeno u jednoj kući i da ne ponavljam dalje citate ovog svedočenja, šta možete da kažete o tom svedočenju?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Taj svedok govori, znači, da je celo vreme bio u selu. Znači u selu, od 26. kada je počelo dejsvo i narednih dana nije više bilo nikoga i niko nije ni mogao da se vrati u to selo, jer je moja jedinica i dalje bila, znači, na ovome mestu gde se, gde je ovde prikazana i ne bi dozvolila i nije dozvolila, znači, niko da se vrati u selo, a da se prethodno ne javi starešini jedinice. Prema tome, priča da je neko mogo da se šeta kroz selo sve ovo vreme, je potpuno ovaj, netačna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. U dokumentu 375 postoji krivična prijava vojne policije, odnosno, piše gore: "Ovlašćeno službeno lice vojne policije u Prizrenu, 27. mart 1999. godine protiv nepoznatih šiptarskih terorista, na osnovu osnovane sumne da su imenovani počinili krivično delo terorizam iz člana 125 Krivičnog zakona SRJ" i, onda, piše: "što su dana 26. marta u selu Landovica na domak Prizrena izvršili napad na četvoricu vojnika" i navodi imena vojnika. I navodi vojnike koji su poginuli.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, to je krivična prijava koja je poslata vojnom tužiocu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je to bio redovni postupak u vezi sa ovakvim događajima?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pa krivična prijava kad su u pitanju ovakvi događaji, pokretana je protiv "NN" izvršioca, jer u to vreme nije se moglo, znači, identifikovati koja su lica, znači, izvršila napad na ove vojnike.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, u tom događaju u Landovici, vi imate tačne podatke ko su vojnici koji su poginuli, ko je vojnik koji je ranjen, da li imate podatke o poginulim pripadnicima

UČK koji su napali na vojnike?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Bilo je nekoliko poginulih pripadnika, šest ili sedam, nisam siguran, nisam siguran za broj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad su vaše snage tamo došle, shvatio sam da su civili već bili napustili selo.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Civili su, normalno, bili u selu sve dok nije otvorena vatra na vojnike, a posle toga, znači, do pristizanja jedinice, prošlo je, znači, dosta vremena. Do pristizanja prve pomoći, znači, prošlo je verovatno negde oko pola sata, a do pristizanja, znači, jedinica iz rezerve i ove snage koje su trebale da pomognu i više od sat i po vremena. U tom vremenu, znači, u dva pravca je otišlo civilno stanovništvo. A verovatno u jednom pravcu je otišao i jedan deo terorista koju su, kasnije, dejstvovali u leđa ovoj jedinici za podršku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. A recite nešto u vezi sa ovim na šta se odnosi službena beleška koja je data u dokumentu 376, a nosi datum 27. mart 1999. godine?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pa to je beleška ovlašćenog lica vojne policije koji je, praktično i napisao onu krivičnu prijavu, koji je, znači, u toj jedinici saslušavao, znači, vojnike, ne znam, verovatno je ovog ranjenog vojnika, nije mogao, ali ovoga, znači, koji je bio sa njima i koji je napisao, znači, kako se to, ovaj, odvijalo i šta su vojnici radili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle u ovim službenim beleškama, u vašoj izjavi, u izjavi vašeg nadležnog komandanta, događaji koji su navedeni, bitno se razlikuju od ovoga šta sam vam citirao, da je ovde svedok Halit Morina govorio.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pa svedok počinje da govori o granatiranju ... Znači, ja sam objasnio da ... Ne mogu da kažem, mi smo selo Landavicu smatrali kao jedno prijateljsko selo koje nam je bilo u neposrednoj blizini, u dodiru i bili smo izenađeni, znači, da nam vojnici poginu u tom selu. Mi smo kontaktirali sa tim meštanima. Znači ja sam više puta dolazio, više puta čak u to selo i njegovu

neposrednu blizinu kada sam vršio kontrolu svoga komandnog mesta koje je urađeno ispod zemlje, nekad sam kontaktirao, jednom prilikom sa starešinom sela, jer se dešavalo da deca obiju vrata, znači, na tom mom objektu i dešavalo se nekad da iseku kablove od struje, ali, inače, nikada nije bilo nekih posebnih problema.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je granatirano selo i ovaj govori o tome da je podmetnut eksploziv u džamiju i da je srušena džamija podmetnutim eksplozivom?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Džamija je pogođena u minaret. Znači, ostali deo džamije je oštećen samo kod, znači, dejstva po minaretu. A po minaretu je dejstvovano, znači, zbog toga što selo Landovica je u jednom specifičnom položaju, ono je, znači, ovde da kažem, u jednoj udolini u jednoj jaruzi. I sa te džamije se kontrolišu prilazi selu iz gotovo svih pravaca. I, jednostavno, nije se moglo doći do vojnika dok se nije dejstvovalo, znači, po toj džamiji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li se sa minareta dejstvovalo?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Sa minareta se dejstvovalo prema jedinici za intervenciju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. Prećićemo na Retimlje. Molim vas da pogledamo prvo mapu koja se nalazi u 377. dokumentu, koja se odnosi na Retimlje. Samo da vam skrenem pažnju, ovde u tački 63 pod "B", gospodine Robinson, pominje se Donje Retimlje, ta tačka pod "b" glasi: "25. marta 1999. godine, snage SRJ i Srbije opkolile su selo Pirane tenkovima i ratnim vojnim vozilima, selo je granatirano, jedan broj meštana je poginuo. Nakon toga, snage SRJ i Srbije ušle su u selo, palile kuće kosovskih Albanaca. Posle napada, preostali meštani napusili su Pirane i otišli u susedna sela. U mesto Landovica, snage SRJ i Srbije zapalile su i teško oštetile staru džamiju. Neki kosovski Albanci koji su bežali prema mestu Srbici, ubijeni su ili ranjeni snajperima. Snage SRJ i Srbije su, zatim, započele ofanzivu u okolini Srbije i granatirale selo Donje Retimlje", dakle, to je ovo selo, dakle, koje sad imamo na karti i Randubravu.

Onda se dalje govori kako su kosovski Albanci isterani iz svojih domova i poslani na albansku granicu. Dalje neću da čitam jer se ovo sada odnosi na sam Prizren, o tome ćemo pitati kasije generala, pošto je njegova komanda bila u Prizrenu. Dakle, generale, molim vas, da li je Retimlje bilo terorističko uporište, da li je ispred i u samom selu bilo utvrđenih objekata. Pokažite mapu i objasnite o kakvom se ovde predmetu radi. Dakle to je tabulator 377, mapa koja pokazuje ovo Donje Retimlje koje se pominje u ovoj tački 63(B).

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Znači, Retimlje je praktično bilo centar ove teritorije koju je držala znači 124. brigada OVK. U Retimlju je bio i štab 124. brigade, tu se nalazila i njihova vojna bolnica, tu su se nalazili i ostali objekti koji su za to bili potrebni, a Donje Retimlje koje se, inače, zove i drugačije Gorane, znači, Randubrava, su bili položaji koji su u inženjerskom smislu bili izuzetno dobro urađeni. Ovde, znači, posebno mislim ispred Randubrave i Donjeg Retimlja, da su bile postavljene i mine usmerenog dejstva, ali neke, da kažem, ručne izrade i da ih je postavljeno više komada.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja sam vas pitao sasvim precizno, je li Retimlje bilo terorističko uporište.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, ono je bilo jedno od najjačih terorističkih uporišta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jesu li u Retimlju i okolini bili utvrđeni objekti?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Cela okolina, znači, sela Retimlje i Randubrava su bila, znači, utvrđena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Vi ste u vezi sa Retimljem napisali izjavu o vašim saznanjima, to je u dokumentu 379 ...

SUDIJA KVON: Pre nego što napustimo ovu temu, želeo bih to bolje da razumem. Molim vas, možete li da pročitate i komentare na ovoj karti? Imamo legendu, a onda je još i nešto sa strane napisano.

SVEDOK DELIĆ: Legenda. Legenda, piše raspored snaga, znači, u

12.00. To je podbojano, znači, žutom bojom. Zatim raspored snaga u 18.00, a ovo, znači, označava ovom drugom bojom, znači, snage u blokadi. Znači tu su tri boje.

SUDIJA KVON: A komentari, ovo šta stoji pored oznaka?

SVEDOK DELIĆ: Pokraj oznaka to stoji koje su jedinice. Znači, to nisu komentari tu stoji samo koje su jedinice, ovaj, tu prisutne.

SUDIJA KVON: Hvala vam. Izvolite, nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Kvon. Pogledajte sada ovu izjavu koju ste dali komisiji za saradnju, to je, takođe, 18. decembar 2002. godine i ta se izjava, to je vaša izjava, je li tako generale? Vaša?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vidi se vaš potpis, "Saznanje o dejstvima u selu Donje Retimlje".

SUDIJA ROBINSON: Koji je to broj?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: 379.

SUDIJA KVON: Ali nemamo prevod.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ova izjava je vrlo kratka, mislim da se može staviti na grafoskop.

SUDIJA ROBINSON: Molim da se to stavi na grafoskop.

TUŽILAC NAJS: Mislim da sada dolazimo do jednog većeg broja tabulatora koji nisu prevedeni. Biće dosta teško da se radi sa tim, osim ukoliko ne dobijemo prevod do ponedjeljka ili utorka

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, molim vas, pročitajte, ovo je vrlo kratko, ovu izjavu koju ste dali ...

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, početak izjave znači da su "borbena dejstva otpočela 25. marta 1999. godine u delu zone Suva Reka-Orahovac-Velika Kruša s ciljem uspostavljanja kontrole na tom delu teritorije, obezbeđenje prohodnosti komunikacije Suva Reka-Orahovac i Prizren-Đakovica i razbijanje i uništenje 124. brigade OVK i drugih terorističkih snaga u navedenom rejonu. Svrha napada nije bilo civilno stanovništvo. Napad je otpočeo sa kružne osnove. Ni jedno selo nije bilo opkoljeno i napadnuto. Do sela Donje Retimlje naše snage su stigle 26. marta 1999. godine, a samo selo je zauzeto" znači "tek popodne, kasno 26. marta 1999. godine. Selo su branile znatne snage 124. brigade OVK sa pogodnih položaja izvan sela i u samom selu. Okolina sela je bila potpuno uređena u inženjerskom smislu, a na južnim prilazima selu, otkrivene su grupe improvizovanih mina usmerenog dejstva.

prevodioci: Molimo da čitate sporije zbog prevoda.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Znači "na južnim prilazima selu otkrivene su i grupe improvizovanih mina usmerenog dejstva. Dejstvo artiljerije po uočenim rovovima, vršeno je samo 26. marta. U vreme dejstva artiljerije", znači, "koje je vršeno po obodu sela, odnosno po uređenim zaklonima, po onome šta smo mi sagledali, uopšte nije bilo civilnog stanovništva, jer je ono već ranije napustilo", znači, "selo i napustilo", znači, "svoje kuće. Po zauzimanju sela, osim opreme terorista i objekata koje su koristili u selu, prema mojim saznanjima nije pronađen ni jedan stanovnik, niti smo čuli bilo koju informaciju da je u tom selu bilo civilnih žrtava.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, vi ste 17. decembra 2002. godine napisali izjavu, opširniju, koja se odnosi na dejstva 549. motorizovane brigade u periodu od 25. do 28. i napisali ste je na zahtev komisije za saradnju. Ona se nalazi u dokumentu 381. Šta možete da kažete o toj izjavi?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ta izjava je napisana, znači, po jedna

izjava za svaki dan dejstva, ali, znači, ne za konkretna mesta nego, znači, izjavu sam napisao ja kao komandant brigade za celo dejstvo, a svaki komandant borbene grupe, znači, za svoja dejstva toga dana. Tako da je to takva izjava napisana za 25., 26., 27. i 28. Za svaki, uz svaku tu izjavu, znači, napravljena je karta dejstva, ali kompletno za taj dan sa presecima situacije u 6.00, u 12.00 i u 18.00, znači, uveče.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Potpukovnik Uroš Nikolić dao je izjavu koja se nalazi u dokumentu 382. Da li je to jedan od vaših potčinjenih starešina?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da. To je moj komandant Prvog bataljona i njegov zadatak je bio, znači, da ovde sa pravca Mala Kruša, znači, odnosno Pirane preko sela Zojić (Zojiq), Medveče (Medvec), znači dejstvuje prema, na pravcu Mamuše. Odnosno zapadno od pravca Mamuše.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je to što sadrži njegova izjava u celini u skladu sa vašim saznanjima iz tog vremena?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, taj komandant me je izveštavao, znači celo vreme, počevši od spremnosti za dejstvo, pa do, u određenim vremenskim razmacima o dešavanjima, znači, na njegovom pravcu. I ovde, on je dao to u svojoj izjavi, da je u toku dana, znači, iako su naše jedinice već bile prošle ovaj deo, znači, jedna grupa terorista, verovatno iz sela Neprebište, koristeći ove potoke, ovde, u rejonu sela Pirane napala našu odnosno jedinicu za snabdevanje i da je, znači, ovde u rejonu, znači, neposredno Pirana, znači džamije i u tom delu sela, znači, vođena borba i da su, takođe, morale da se upotrebe, znači, snage rezerve i da se traži pojačanje da bi se pomoglo ovoj jedinici i da bi se, znači, razbila ta jedna veća teroristička grupa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kolika je bila jačina tih snaga UČK na tom području?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: To je jedna grupa koja je do 20 ljudi imala, a koja je, verovatno, planirala da, znači, se izvuče sa tog prav-

ca i da se ovde probije preko asfaltnog puta, da bi krenula, znači, prema Albaniji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pukovnik Vuković je u dokumentu 383 takođe dao izjavu koja se odnosi na ove događaje. Da li se i ta izjava u celini poklapa sa vašim saznanjima iz tog vremena.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: On se kretao ovim drugim pravcem i izjava se njegova poklapa s tim. Upravo su njegove jedinice naišle, znači, na Retimlje i Randubravu. I njegovi komandiri četa su, takođe, dali izjave u vezi sa tim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A pukovnik Stojan Konjikovac je u dokumentu 384, takođe, opisao sve činjenice, sve glavne momente koji se odnose na ove događaje, dakle na dejstva jedinice u ovom periodu 25., 28. mart.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Jeste, ali on se nalazio na sasvim drugom pravcu, njega do sad nismo pominjali, on je bio komandant borbene grupe 5 koja je od Suve Reke dejstvovala, znači, prema Studenčanima u zahvatu ovoga puta, radi, znači, spajanja sa snagama borbene grupe 6 i radi, znači, otvaranja te komunikacije. Znači, on je u to vreme bio u rejonu sela Studenčani i Suve Reke.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li tu ima nešto karakteristično u njegovoj izjavi vezano za dejstva na tom području?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ima, da dana 25. zbog velikog otpora, znači, snaga, njegova jedinica nije uspela, znači, da napreduje, znači, više od 500 metara. I gotovo da je ostala na istim pozicijama na kojim, sve do 26., na kojima je bila, znači, celog 25.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kolike su snage bile UČK prema njima?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Tu su, znači, pored ovih snaga na koje smo mi računali, znači, na njega su dejstvovala snage koje su bile van ovoga rejona iz sela Dobrodeljane, objekta Grab i druge snage koje su došle u pomoć, znači, iz pravca sela Mališevo i Pagaruše, tako da su to bile velike snage i on nije mogao, znači, da napreduje sve

do 26., znači, na svom pravcu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Imate u dokumentu 385, ja gledam da pređemo što pre preko ovih dokumenata i izjavu potpukovnika Zorana Đokića.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Njegova je uloga bila, ovaj, drugačija, znači, on je ovde u zahvatu komunikacije, znači Orahovac Velika Hoča sa svojom borbenom grupom, znači, dejstvovao radi spajanja sa pukonikom Konjikovcem, odnosno borbenom grupom 5.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Takođe u dokumentu 386 imate izjavu pukovnika Vladimira Stoilkovića.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: On je bio moj načelnik štaba, moj zamenik, a u ovo vreme je formirao borbenu grupu 7 kao privremeni sastav i ovde, znači, takođe na ovome pravcu, znači kod Velike Hoče, između, znači, borbene grupe 6 i borbene grupe 2, delovao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U pretposlednjem pasusu njegove izjave kaže: "U toku borbe nije uočen pokret civila odnosno nije ih bilo u selu niti oko sela, jer su ranije evakusani od strane šiptarsko terorističkih snaga van naselja i dominantnih objekata".

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Nisu se mogli uočiti, znači, civili, jer ja sam se nalazio na vrlo dominantnoj, ovde, koti koja praktično celu ovu teritoriju, ono šta može, znači, sa jedne takve kote da se vidi, mogao sam da pratim tako da neke kolone vozila, traktora ili civila, ja nisam uočio, znači, u ovome periodu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Imate u 387. dokumentu izjavu potpukovnika Radivoja Paravinje koja se, takođe, odnosi na ovaj isti predmet. Da li se i ona potpuno podudara? A onda imate u 388. dokumentu izjavu majora Janoša Sela. Major Paravinja je takođe bio jedan od ovih komandanata, ali on je komandovao snagama u liniji blokade. U toku ovih, 25., dva puta je imao intervenciju: jednom prema, znači, Landovici, a drugi put ovde, znači, kada je napadnuta

naša kolona za snabdevanje na putu. Inače, on nije imao neki drugi borbeni zadatak, osim da bude u liniji blokade i da te snage koje su bile iz različitih jedinica, znači objedini i komanduje s njma.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na to se odnosi ova izjava majora Janoša Sela u 388. dokumentu i kapetana Feta Elifata u 389. dokumentu. Da li ste te izjave takođe podudaraju?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Major Sel je, znači, on je komandovao sa borbenom jedinicom i on je i ušao, znači, u ova sela gde je pronašao ovu opremu, municiju, karte, a što se tiče kapetana Fete, kapetan Feta je bio komandir, znači, jedinice za podršku i on se kretao, znači, u skokovima po naređenju njegovog komandanta, iza jedinice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U 389. dokumentu je, dakle, ta izjava, a u 390. imate izjavu kapetana Milovana Živkovića.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, to je, takođe, znači, jedan od komandira iz Drugog motorizovanog bataljona. Komandovao je, znači, streljačkim vodom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Onda se ovde u 392. dokumentu pojavljuje ponovo vaša izjava.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovo je izjava za dan 26. Postoji karta, znači, koja prikazuje dejstva 26.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se i ta vaša izjava odnosi na Landovicu i događaje od 26., o kojima ste govorili?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ona se odnosi ...

SUDIJA KVON: Samo da pojasnimo o kom broju se radi. 391 sadrži kartu, a 392 sadrži izjavu. Budući da namam prevod izjave, ne mogu da uporedim i ne mogu da to da potvrdim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, 392. dokument je izjava generala Delića koji je ovde pred nama. Dakle, u ovoj izjavi, šta je sadržano u najkraćem, generale, u toj vašoj izjavi?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: U izjavi, znači, su sadržana sva dešavanja za 26. Sve to što su me izvestili, znači, šta sam ja radio kao komandant, gde sam se nalazio i sva saznanja koja sam dobio od svojih komandanata, tako da ovde evo, pominje se, znači, ja sam 26. ujutro došao na svoje mesto, jer sam 25. kako sam objasnio, znači, otišao da vidim kasarnu koja je bombardovana, da vidim da li su iseljena sva sredstva iz kasarne i 26. oko 6.00 sam ponovo došao na svoje komandno mesto. Ovde najkraće objašnjavam, znači, da sam u 10.00 izvešten o problemu u Landovici i da sam naredio ovim jedinicama, kako sam objasnio da to reše. Oko 13.00 izvršen je nalet NATO avijacije i neposredno u mojoj blizini ili ispred mene, sa četiri aviona, znači, ovaj, prvo kasetnim bombama, a onda, znači, raketnim zrnima, gađana je moja jedinica. Ranjena su mi dva vojnika, jer vojnici su mi, inače, koristili u to vreme rovove koje su prethodno napustili teroristi. Došlo je do određenih problema, da kažem, u tim jedinicama koje su imale ranjene i tako dalje, tako da sam ja onda sa svoga komandnog mesta otišao u tu jedinicu i pozvao sam, znači, jedan vod iz rezerve. Jedinica koja je bila bombardovana, izvukao sam je, znači, iz borbe da se odmori, to se vidi ovde i na ovoj karti, vidi se dejstvo aviona znači u dva navrata, a ja sam, znači, lično sa jedinicom iz rezerve, znači, nastavio dalja dejstva u zahvatu ovog puta u pokušaju da se do pada mraka 26. spojim sa pukovnikom Konjikovcem koji je napadao. Znači sa pravca Suve Reke.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li je to bilo sadejstvo, dakle, NATO avijacije iz vazduha i snaga UČK na terenu?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pa moglo bi se to tako reći, mada mi smo to dejstvo doživeli, znači, jedinica koja je baš bila u kontaktu sa teroristima, znači, ona je bila, znači, još par stotina metara dalje. Da su dejstvovali po tom delu jedinice, bili bi poklopljeni, verovatno i terorist. A ovako, znači, dejstvovano je čisto po mojim snagama. Ali može da se kaže da je to sadejstvo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U dokumentu 393, vi imate izjavu potpukovnika Uroša Nikolića, neću da posebno prelazim preko nje,

ali samo želim da objasnite, zbog načina na koji su vođena dejstva, on kaže u četvrtom pasusu svoje izjave: "Zbog otvorenog prostora, veći deo jedinice je bio izložen snajperskoj vatri iz pravca Donjeg Retimlja. Da li je to bio uobičajeni način dejstva po našim jedinicama sa te daljine, u to vreme?"

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Znači mitraljeska vatra i snajperska vatra, a često puta, znači i minobacačka vatra.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. U 394. dokumentu imate izjavu pukovnika Vukovića. Ona se, takođe, odnosi na ovaj isti period, pominje se Donje Retimlje, ekonomija u selu Retimlju, "borba protiv šiptarsko terorističkih snaga u Donjem Retimlju trajala je sve do 17.00". Govori odakle je pružan najveći otpor, "iz kuća sa oboda sela i sa džamije". I kaže, "u selu nije bilo stanovništva".

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Pretresom nađena velika količina oružja i municije".

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovo selo nije moglo da se zauzme sa rasporedom kakav je bio u momentu, jer, znači, ove snage sa kojima je komandovao pukovnik Vuković, znači neprestano su bile pod vatrom, znači, terorista. Tek kada je majore Sel uspeo sa pravca severa, znači, da se približi selu na mestu gde je, u stvari, sa pravca gde nisu imali utvrđene položaje, kada je ispoljio dejstvo u bok, tek onda je, znači, njihova odbrana popustila, tako da je, ovaj, pukovnik Vuković mogao da nastavi sa svojom jedinicom dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: On ovde kaže da nije bilo civilnog stanovništva. Da li je to karakteristika svih ovih događaja koje imate, gde su jače snage UČK, nema civilnog stanovništva. Je li to nešto šta se može izvući kao pravilnost?

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Sakson (Saxon).

TUŽILAC SAKSON: Pitanje je sugestivno, možda bi trebalo da se reformuliše?.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Miloševiću. Gospodine Sakson, mislim da gospodin Milošević nešto citira? Dakle to se odnosi na ono šta sa nalazi u izjavi. Možete da nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Robinson. Recite, generale, najopštije, u kojoj je meri, dakle, prema svim ovim događajima o kojima svedoče vaši komandanti, o kojima svedočite vi, bilo prisustvo civilnog stanovništva na tim prostorima gde se vodila borba sa pripadnicima UČK?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Za ova konkretna sela, s obzirom da se tamo nalazila komanda, znači, ove brigade i da se nalazila bolnica, da su se nalazile sve druge strukture tu, apsolutno nije bilo civilnog stanovništva. Ono je već ranije otišlo, znači, u drugim pravcima. Ali bilo je karakteristično tamo gde je bilo civilnog stanovništva, da civilno stanovništvo kao i 1998. godine, nikada nije sačekalo, znači, vojsku. Mi smo nalazili kasnije civilno stanovništvo. Videli smo da civilno stanovništvo prati, prati, znači, OVK. I da se na pogodnim, onda, mestima, znači, OVK odvoji, a ostavi civilno stanovništvo. Mi zbog toga nismo mogli da delujemo, znači da delujemo, iako smo nekada i na svega nekoliko stotina metra ispred sebe videli, znači, kako se teroristi povlače sa određenih položaja, ali sa sobom su imali civilno stanovništvo koje, u neku ruku, je bilo živi štit za naše dejstvo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste, da li ste ikada, da li je ikad neko od vaših jedinica delovalo po pripadnicima UČK kada je moglo da dođe do gubitaka civilnog stanovništva, odnosno do pogibije civilnog stanovništva?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Naređenja iz 1998. godine koja su važila do kraja rata su to apsolutno zabranjivala, jer bi usled dejstva, recimo, artiljerije bio veliki broj civilnih žrtava.

SUDIJA ROBINSON: Nije bitno ono šta se naređenjima zabranjivalo. Nas zanima šta se zaista dešavalo. Dakle, pitanje je je da li je bilo ko od pripadnika vaših snaga pucao na civile, a koliko ja shvatam, vi kažete "ne". Gospodine Miloševiću vi izgleda da tvrdite sledeće: tamo gde se u optužnici navode, odnosno gde se tvrdi da su snage snage SRJ i Srbije počinile neke zločine, vi ili tvrdite da oni uopšte nisu bili uključeni u bilo kakve incidente kao što se navodi i kao što vi sada iznosite za Belu Crkvu, ili pak da su bili uključeni, ali su, u stvari, učestvovali u jednoj zakonitoj operaciji kako bi suzbili teroriste OVK i da nikada nisu koristili više sile, a da ni u kom slučaju nisu gađali civile. Da li bi tako mogao da se rezimira vaš stav, odnosno vaš pložaj u vezi sa navodima iz optužnice koji se odnose na Kosovo, dakle na one navode gde se tvrdi da su snage snage SRJ i Srbije počinile određene zločine?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Svakako, svakako, a na to pitanje može da odgovori i svedok, da li je to tako. I evo, možemo ...

SUDIJA ROBINSON: Ne, ja vas pitam da li je to vaša odbrana, dakle to nije pitanje za svedoka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ono što je istina i što je celokupno saznanje o onome šta se događalo i to je tačno. Vi ste to vrlo dobro definisali. A, inače, ja sam generalu postavio pitanje ne kavo je bilo naređenje, naređenja su poznata, nego sam mu postavio pitanje da li je neka od njegovih jedinica, to možete proveriti na transkriptu, dejstvovala na snage ako je bilo ...

SUDIJA ROBINSON: Ne, ne, to znam, to znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... a ne šta je bilo naređenje, naređenje. Naređenja su poznata. Pitao sam ga da odgovori na to pitanje. Možete li da odgovorite na to pitanje, generale?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: U najkraćem, znači nikada snage nisu dejstvovale, znači nikada artiljerija nije dejstvovala po teroristima ukoliko su u njihovom, znači, prisustvu bili, znači, civili, žene deca i

tako dalje.

SUDIJA KVON: Hvala vam, ali vi ste spomenuli neke slučajeve kada su vaši vojnici pucali na civile i oni su zbog toga, znači, bili krivično gonjeni.

SVEDOK DELIĆ: Ali oni nisu pucali artiljerijom. Ovde se govori o artiljeriji. To su, znači, vojnici koji su direktno ubili, znači, određana civilna lica svojim naoružanjem, iz neposredne blizine. A mi ovde govorimo, znači, o dejstvu artiljerije za podršku, da li smo nekada, recimo, dejstvovali artiljerijom i minobacačima po rejonima u kojima su se nalazili teroristi i civilna lica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, molim vas da imate u vidu da gotovo svaki opis ovih optužbi gospodina Najsa počinje s tim da su snage SRJ i Srbije granatirale neko selo, opkolile ga, granatirale, pa onda upale tamo, palile i pljačkale i ubijale. Dakle, general tvrdi, u njegovoj zoni koja je, kao što vidite, veoma velika, nikad se takav događaj nije desio, da neko granatira neselektivno neko selo, da stradaju civili i da onda upada u njega, pljačka, pali i tako dalje. I to je njegovo svedočenje vrlo jasno i potkrepljeno svim dokumentima i izjavama njegovih potčinjenih starešina.

SUDIJA ROBINSON: Koliko sam ja shvatio on je svedočio kako su se u većini tih sela nalazile snage OVK i to u rovovima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: On je svedočio da su se u selima na koja je intervenisala vojska, nalazile snage OVK. Videli ste na primeru Bele Crkve. Tamo nije bilo snaga OVK, vojska je prošla kroz Belu Crkvu. Tamo gde se pucalo na vojsku, gde su bili utvrđeni položaji po obodima sela, vojska je dejstvovala prema OVK. To je ono šta general objašnjava. Dakle sela u kojima, iz kojih se nije dejstvovalo na vojsku, nisu bila ni taknuta. Sela iz kojih se dejstvovalo na vojsku, tretirana su selektivno, isključivo po vatrenim ciljevima iz kojih se dejstvovalo

na vojsku. To je ono šta proizlazi iz svedočenja generala Delića. I to je sasvim legitimno postupanje vojske.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam. Sada ćemo da završimo sa radom. Nastavljamo u utorak 5. jula u 9.00.

Fond za humanitarno pravo